

ახალი განათლება

№38 (592) გაემოდის 1998 წლიდან

განხილვისთვის

უმაღლესი განათლებისა და მეცნიერების რეფორმის კონსეფციის პროექტი

გვერდი 2-4

დაწყებითი განათლების პროექტი ამოქმედდა

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო, აშშ საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს (USAID) მხარდაჭერით, ახორციელებს საქართველოს დაწყებითი განათლების პროექტს (G-PriEd) მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების პროგრამა „დაწყებითი სკოლის (I-VI კლასები) ქართული-სა და მათემატიკის მასწავლებლებისთვის“.

პროექტის მიზანია დაწყებით კლასებში კითხვისა და მათემატიკის სწავლებისა და მოსწავლეების შედეგების გაუმჯობესება. აღნიშნული მიზნის მისაღწევად, პროექტის ფარგლებში, დაწყებითი კლასების ქართულისა და მათემატიკის მასწავლებლებს ჩაუტარდება ინოვაციური ტრენინგ-პროგრამა მოსწავლეებზე ორიენტირებული სწავლების სტრატეგიების შესახებ. ასევე, განხორციელდება სკოლის გაზაზავი არსებული უწყვეტი პროფესიული განვითარების პროგრამა. პროექტის ფარგლებში,

შემუშავდება მშობელთა ჩართულობის ეფექტური სტრატეგიები. ამასთანავე, სკოლები მიიღებენ მრავალფეროვან სასწავლო რესურსებს, როგორცაა: საკითხავი მასალა მოსწავლეებისთვის, მანიპულატივები მათემატიკის სწავლებისთვის, თვალსაჩინოებები და შუამდგომლობები ინსტრუქტორებისთვის. სკოლებს, ასევე, გადაეცემათ სათანადო ტექნიკური აღჭურვილობა.

პროექტის საპილოტო ეტაპი 2013 წლის თებერვალში დაიწყო და 2014 წლის ივნისში დასრულდება. თავდაპირველად, საქართველოს მასშტაბით, 121 სკოლას მიეცემა მასწავლებლებისთვის შესაძლებლობა. რადგან აღბილები შეზღუდულია, სკოლებს ვითხოვთ ყურადღებით გაეცნონ განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს მიერ გავრცელებულ ინფორმაციას პროექტის შესახებ და დროულად გააკეთონ განაცხადი.

სააკლიკაციო ფორმების მიღება

მიმდინარე წლის 17 დეკემბერს დაიწყო და 21 დეკემბერს დასრულდა

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს

გთავაზობთ ტესტების კრებულებს ქართულ რომელიც ითვალისწინებს 2012 წლის საატესტაციო

თავარ გულითაშვილი ამირან გომართელი

საატესტაციო გამოცდისათვის
წიგნი I
• უპაწიის ნაშაა
• აბო თბილის ნაშაა
• ბრბოლ ნაშაა
• სიბრბო სიბრბო
• ლაბიბიბი

საატესტაციო გამოცდისათვის
წიგნი II
• შოთა რუსთაველი
• ვეფხისტყაოსანი

საატესტაციო გამოცდისათვის
წიგნი III
• ბრბოლ რბოლიანი
• ნიკოლოზ ბარბოლიანი
• ილია ბაბოლიანი
• აბოლი ნაშაა
• ალბოლიანი
• ვაბო

- ◆ წიგნი I – კველი ქართული მწერლობა;
- ◆ წიგნი II – „ვეფხისტყაოსანი“;
- ◆ წიგნი III – XIX საუკუნის მწერლობა.

ავტორები:
თავარ გულითაშვილი,
ამირან გომართელი

თითოეული კრებულის ფასი – 10 ლარი

კრებულების შექმნის მსურველები დაგვიკავშირდით „ახალი განათლება“ რედაქციას

უმაღლესი განათლებისა და მეცნიერების რეფორმის კონცეფციის პრინციპები

განათლებისა და მეცნიერების რეფორმის კომისიის მეცნიერთა ბიუროს მიერ, ზაალ კოპია, ვაჟა ბერეჟიანი და დავით ლორთქიფანი

I. შესავალი

რეფორმა მოიცავს უმაღლესი (საუნივერსიტეტო) და სასკოლო განათლების სფეროებს, ასევე, არასაუნივერსიტეტო (მაგალითად, საინსტიტუტო და ლაბორატორიული) მეცნიერული კვლევის სფეროს. მათი სპეციფიკიდან გამომდინარე, შესაბამისი კონცეფციები ცალ-ცალკე იქნება განხილული.

ამ შესავალი ნაწილის მიზანია საუნივერსიტეტო და საინსტიტუტო განათლებისა და მეცნიერების რეფორმების კონცეფციების მოკლე შეჯამება. სასკოლო რეფორმის კონცეფცია დეტალურად ცალკე იქნება განხილული და წარმოდგენილი იქნება დამოუკიდებელი დოკუმენტის სახით.

ქვემოთ სკოლის რეფორმის ცალკეული მხარეები ძალიან მოკლედ იქნება ნახსენები, მხოლოდ და მხოლოდ მათი საუნივერსიტეტო და საინსტიტუტო რეფორმასთან მიმართებაში.

ვინაიდან ქვემოთ განხილული კონცეფციები უნივერსიტეტო ხასიათს ატარებს და ერთიანად მნიშვნელოვანია ყველა უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებისთვის, მათი კონკრეტული სპეციფიკის მიუხედავად, ტექსტში უმაღლესი საგანმანათლებლო სისტემა მოხსენიებული იქნება ერთიანი დასახელებით, როგორც „უნივერსიტეტი“ ან „აკადემია“.

ანალოგიურად, საშუალო და დაწყებითი განათლების სასწავლო დაწესებულებები მოხსენიებული იქნება, როგორც „სკოლა“.

პროექტის მიზანია აკადემიური სისტემის ფუნდამენტური რეფორმა იმ კონცეფციებზე დაფუძნებით, რომლებიც დღის ხანია მსოფლიო სტანდარტს წარმოადგენს, მაგრამ, სამწუხაროდ, ჯერ არ დანერგულა საქართველოში.

საუნივერსიტეტო-სამეცნიერო სისტემაში ეს კონცეფცია მოიცავს აკადემიური თავისუფლების, აკადემიური მიუკერძოებლობის და აკადემიური ხარისხის ცნებებს, რომლებიც ეფუძნება ეგრეთ წოდებული ტენურის (tenure) სისტემას და, ამავდროულად, მეცნიერული კვლევების მონაცემების ეგრეთ წოდებულ ჰარნაკის პრინციპს (Harnack principle).

მეცნიერული საზოგადოება ეს არის თვითრეგულირებადი და შესაბამისად თვითმმართველი ორგანიზმი, რომლისთვისაც ყველანაირი ზემოდასმული დიქტატი დამატებულია. მეცნიერული ხარისხის კონტროლი ხორციელდება თანასწორუფლებიან კოლეგატა მიუკერძოებელი ურთიერთშეფასების (Peer Review) გზით და არა რომელიმე პრივილეგირებული ჯგუფის შეხედულების მიხედვით.

მთელი შემდგომი თხრობა მიეძღვნება ამ ცნებების დეტალურ განმარტებას და რეფორმაში მათი გადამწყვეტი როლის ახსნას.

ტენურის სისტემაში პროფესორ-მასწავლებლების გარკვეული (ყველაზე წარმატებული) ნაწილი დებულებას ტენურის სტატუსს, რაც მათთვის და მთელი დანარჩენი აკადემიური პერსონალისთვის ხდება სტბილურობის, აკადემიური თავისუფლების და ხარისხის კონტროლის გარანტი. ეს სისტემა ავტომატურად აფუძნებს აკადემიურ თვითმმართველობას და, შესაბამისად, წარმოადგენს ავტონომიურობისა და დეცენტრალიზაციის მექანიზმს.

უნივერსიტეტთან ან მისგან დამოუკიდებლად არსებულ საინსტიტუტო-კვლევით მეცნიერულ სისტემაში მოქმედებს აკადემიური თავისუფლების და ტენურის საერთო პრინციპი. სპეციფიკიდან გამომდინარე, განსხვავება დეტალებშია და ახსნილი იქნება მოგვიანებით.

უნივერსიტეტთან ან მისგან დამოუკიდებლად არსებული მეცნიერული კვლევის მონაცემის ამოსავალი კონცეფცია არის ჰარნაკის პრინციპი.

ამ პრინციპის არსი არის ის, რომ სამეცნიერო ინსტიტუტები წარჩინებული მკვლევარების გარშემო აწყობილი სტრუქტურებია. ანუ, მარტივად რომ ვთქვათ, ინსტიტუტის მთავარი დანიშნულებაა ემსახურებოდეს მკვლევარის სამეცნიერო მიზნებს.

შესაბამისად, ორივე სისტემის ფუნქციონირება დაფუძნებულია სამ აუცილებელ

მუდმივმოქმედ მართვის რგოლზე. ესენია: 1) ტენურებზე პროფესორ-მკვლევართა კრება, რომელიც ძირითადი თვითმმართველი ორგანოა; 2) უნივერსიტეტის ან ინსტიტუტის უმაღლესი ადმინისტრაცია (პრეზიდენტის ოფისი ან მისი ეკვივალენტი); 3) გარეშე რწმუნებულთა ან მრჩეველთა საბჭო. ამ სამი რგოლის არსებობა არის დეცენტრალიზაციისა და თვითმმართველობის გარანტი.

სასკოლო სისტემის რეფორმის კონცეფციის საფუძველი არის უწყვეტობის (nogap) პრინციპი, რომლის არსია სასკოლო განათლების სრულ შესაბამისობაში მოყვანა საუნივერსიტეტო მოთხოვნებთან. სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, ეს არის იმის გარანტია, რომ სკოლამ სრულყოფილად მოამზადოს მოსწავლე უნივერსიტეტისთვის ისე, რომ სკოლის გამოსაშვებ და უნივერსიტეტში მისაღები ცოდნის დონეებს შორის არ რჩებოდეს სიცარიელე, რომლის შევსებაც გარეშე რგოლის – რეპეტიტორის ან ტუტორის – ხარჯზე მოხდება.

ამ უწყვეტობის მისაღწევად უნდა მოხდეს სკოლების მინიმალური დონის სტანდარტიზაცია, რაც გულისხმობს, რომ არც ერთი სკოლა არ უნდა დაეშვას მოსწავლეთათვის მიცემული ცოდნის მინიმალური სტანდარტის ქვემოთ. ეს სტანდარტიზაცია ღონისძიებათა მთელ კომპლექსს მოითხოვს; მათ შორის: სასწავლო პროგრამის და სახელმძღვანელოების სტანდარტიზაციას და სინქრონიზაციას, მასწავლებლების უმდივო პროფესიულ გადამზადებას და მათ რიგებში ახალი კადრების მოზიდვას, – რისი უზრუნველყოფაც მასწავლებლებისთვის სამუშაო პირობების მკვეთრი გაუმჯობესების და მასწავლებლის პროფესიის პრესტიჟის ზრდის ხარჯზე უნდა ხდებოდეს. ამას ასევე ხელს შეუწყობს სკოლებში ტენურის ანალოგიური სისტემის დანერგვა.

ქვემოთ ეს კონცეფციები უფრო დეტალურადაა განხილული.

II. საუნივერსიტეტო განათლების რეფორმის კონცეფცია და ძირითადი პრინციპები

აკადემიის მისია არის ცოდნის მოპოვება და გავრცელება. ამის შედეგია აკადემიის ჩამოყალიბება თავისუფალი და შემოქმედებითი აზროვნების კერად.

ამრიგად, ძლიერი აკადემია ბუნებრივად ასრულებს ორ ფუნქციას:

1) უზრუნველყოფს პროფესიონალიზმს და მაღალი დონის განათლებას;

2) წარმოადგენს ჯანსაღი და თავისუფალი სამოქალაქო საზოგადოების საყრდენს.

ცოდნის მოპოვებისა და გავრცელების მაქსიმალური ეფექტიანობა მოითხოვს, რომ უნივერსიტეტი იყოს არა მარტო საგანმანათლებლო, არამედ, ამავდროულად, სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრი. ასეთ სისტემას რამდენიმე უპირატესობა აქვს:

ა) სამეცნიერო კვლევებში მონაწილეობა შეუდარებლად ზრდის პროფესორ-მასწავლებლების პროფესიულ ხარისხს;

ბ) სტუდენტი ცოდნას იღებს პირდაპირ აქტიური მკვლევარისგან, ანუ ახალი ცოდნის შექმნის პროცესში უშუალოდ მონაწილე პირისგან;

გ) სტუდენტს საშუალება აქვს, თავად ჩაერთოს სამეცნიერო კვლევაში საკურსო, საბაკალავრო, სამაგისტრო და სადოქტორო ნაშრომების შესრულებაში.

ამის შესაბამისად, მაღალი დონის უნივერსიტეტი მაღალი დონის სამაგისტრო და სადოქტორო პროგრამის არსებობას მოითხოვს.

წარმატებული აკადემიური სისტემა სამ ამოსავალ პრინციპზეა დაფუძნებული:

1) აკადემიური თავისუფლება;

2) აკადემიური მიუკერძოებლობა;

3) აკადემიური ხარისხი.

მარტივად რომ ვთქვათ, აკადემიურმა სისტემამ უნდა უზრუნველყოს, რომ პროფესორ-მასწავლებელი იყოს თავისუფალი შექმნის პროფესორი, რომელსაც ვერავინ დააშინებს ან მოისყიდის და რომელიც მოტივირებულია, ჰქონდეს მაღალი აკადემიური ხარისხი.

რისიხი.

ამ სამი კონცეფციის საყრდენ და მექანიზმს წარმოადგენს ტენურის (tenure) ინსტიტუტი (ანუ ტენურის სისტემა).

საუნივერსიტეტო მონაცემის ეს სისტემა დიდი ხანია მონივრულად მსოფლიო სტატუსს აკავია, მაგრამ დღემდე არ დანერგულა საკვლევო სფეროში.

ქვემოთ ჩვენ ჯერ უფრო ვრცლად მარტავთ თითოეული კონცეფციის მნიშვნელობას და შემდეგ აღწერთ ტენურის სისტემის როლს ამ კონცეფციების გატარებაში, მისი მოქმედების მექანიზმს.

1. აკადემიური თავისუფლება.

ეს კონცეფცია თანამედროვე უნივერსიტეტის მონაცემის ერთ-ერთი უმთავრესი პრინციპია. იგი აუცილებელია, ერთი მხრივ, მაღალი სამეცნიერო და საგანმანათლებლო ხარისხის მისაღწევად და, მეორე მხრივ, იმისთვის, რომ უნივერსიტეტი წინასწორ იყოს დემოკრატიულ სამოქალაქო საზოგადოებასთან.

აკადემიური თავისუფლება აუცილებელია იმისათვის, რომ აკადემიამ თავისი მისია ასრულოს. ამ კონცეფციის ძირითადი პრინციპია, რომ პროფესორ-მასწავლებლებს სტუდენტებს მინიჭებული აქვთ სრულ თავისუფლება – ასწავლონ და გაავრცელონ იდეები მათი მეცნიერული მრწამსის შესაბამისად, იმის მიუხედავად, ეწინააღმდეგეთუ არა მათი იდეები ცალკეული პოლიტიკური ჯგუფების თუ მმართველი წრეების რესებს. აკადემიური მოღვაწეობა მათ და უქმნიდეს საშუალოს დაკარგვის ან პიროვნული თუ პროფესიული რეპრეზენტაციის საფრთხეს.

კერძოდ, ეს კონცეფცია გულისხმობს ფინანსების (მაგალითად, სახელმწიფო) ცალკეული ორგანიზაციის თუ კერძო ჩაურევლობას აკადემიურ საქმიანობაში და დაწესებულებების მიღების პროცესში.

2. აკადემიური მიუკერძოებლობა

აკადემიური მიუკერძოებლობა გულისხმობს, რომ პროფესორი აკადემიურ სისტემაში ყველაზე წინ აყენებს თავის მისიონერულ ხედვას და პროფესიულ მოვალეობას „აკადემიური საქმიანობა“ გულისხმობს ვანობის ყველა სფეროს, რომელიც ეხება პროფესიონალურ ექსპერტიზას, ნება ეს საექსპერტო დასკვნის მომზადებაც, რამე საკითხზე (მაგალითად, რომელიმე დეტალური პრეპარატის ვარჯისიანობა) თუ მოხმარებისთვის ან სამეცნიერო კვლევის აპლიკაციის ხარისხის დონის დასაბუთებას. ასეთ დროს არანაირმა პირადმა, რიალურმა, რელიგიურმა, ეთნიკურმა, სქესობრივმა თუ პოლიტიკურმა ფაქტორმა უნდა იქონიოს გავლენა შედეგზე.

აკადემიური მიუკერძოებლობა პირდაპირ გარანტირებს კორუფციას.

3. აკადემიური ხარისხი

აკადემიური ხარისხი გულისხმობს უნივერსიტეტის მთავარი საზრუნავი მაღალი ხარისხის პროფესორ-მასწავლებლის მოზიდვას და მათი შენარჩუნებას, სადა აკადემიური და მატერიალური პირობების შექმნის გზით.

III. ტენურის სისტემა

უნივერსიტეტის მონაცემის ამოსავალი პრინციპი არის ტენურის სისტემა (tenure) ინსტიტუტი.

ამ კონცეფციის თანახმად, უნივერსიტეტის თვითმმართველ ბირთვის წარმოადგენს პროფესორ-მასწავლებლის (თანამედროვეობის) პროფესორთა კონტინგენტი, ანუ ეგრეთ წოდებული ტენურიებული პროფესორები (tenured faculty) და ასევე ის პროფესორები, რომლებიც ტენურის სტატუსის მიუხედავად არიან, ანუ ეგრეთ წოდებული ტენურის გზაზე (tenure-track) მყოფი პროფესორები. ტენურიებული და ტენურიებული პროფესორები შეადგენენ აკადემიური პერსონალის მხოლოდ ერთ (ყველაზე

დამატებითი კვლევა ჩატარდეს. საბოლოო დადებითი პასუხის შემთხვევაში, კანდიდატს ენიჭება ტენუარის სტატუსი მოცემული უნივერსიტეტის მიერ განსაზღვრული ადმინისტრაციული წესით.

ტენუარის გზაზე შეფასების პირველი ეტაპი (ანუ დეპარტამენტის შიგნით განხილვა) შეიძლება ორჯერ მოხდეს, მაგალითად მე-3 და მე-5 წელს. პირველადი შეფასება აჯამებს, რამდენად კარგად პროგრესირებს კანდიდატი ტენუარის სტატუსისკენ და ნერს რეკომენდაციას. ამ რეკომენდაციის საფუძველზე, კრებამ შეიძლება ჩათვალოს, რომ პროგრესი არასაკმარისია და, ეთიკის ნორმების სრული დაცვით, სათანადო რჩევა მისცეს კანდიდატს, თუ როგორ გააუმჯობესოს სიტუაცია, ან ჩათვალოს, რომ პროგრესი აშკარაა და რეკომენდაცია გაუწიოს ტენუარის სტატუსის დაჩქარებული მინიჭებისთვის.

შედეგის მიუხედავად, მიღებული გადაწყვეტილება კანდიდატს უნდა ეცნობოს. ამ ეტაპზე მიღებული უარყოფითი რეკომენდაცია არ გულისხმობს გარანტირებული (5 ან 7-წლიანი) პოზიციის ნაადრევ შეწყვეტას, არამედ ეს არის მინიშნება, რომ თუ მომავალში სიტუაცია რადიკალურად არ შეიცვალა, ტენუარის მინიჭება შეუძლებელი იქნება.

ალსანიშნავია, რომ ტენუარის არმინიჭება საცდელი ვადის გასვლის შემდეგ არ უჭრის გზას კანდიდატს აკადემიური მოღვაწეობის გაგრძელებაში. მან შეიძლება გააგრძელოს მუშაობა განახლებული დროებითი კონტრაქტით ან მიიღოს ტენუარის სტატუსი სხვა უნივერსიტეტში.

ტენუარზე განხილვა შეიძლება მოხდეს დაჩქარებული წესით. მაგალითად, კანდიდატის მოთხოვნით, თუკი ის მიიჩნევს, რომ მისი მეცნიერული მიღწევები აკმაყოფილებს ტენუარის სტანდარტს, ან თუ მას კონკურენტუნარიანი შეთავაზება აქვს სხვა უნივერსიტეტიდან. ასევე, ამ პროცესის ინიცირება კანდიდატის სასარგებლოდ შეუძლია ნებისმიერ ტენუარ პროფესორს.

ალსანიშნავია, რომ ზოგიერთ ნამყვან უნივერსიტეტს (განსაკუთრებით, ევროპაში) დღემდე არ გააჩნია ტენუარის გზის პრაქტიკა და ტენუარებული პროფესორის მიღება ხდება პირდაპირი გზით, გარეგან ან იმავე უნივერსიტეტის დროებითი პოზიციიდან, მსოფლიოში არსებული ყველა სტანდარტის დაცვით. თუმცა, უნდა აღინიშნოს, რომ ტენუარის სისტემის არქონა ნაკლებად მიმზიდველს ხდის დროებით პოზიციას ძლიერი და კონკურენტუნარიანი ახალგაზრდა კადრებისთვის და, თავის მხრივ, არ აძლევს უნივერსიტეტს შერჩეული კანდიდატის ქმედუნარიანობის და პროფესიული თვისებების შემოწმების საშუალებას.

IV. ტენუარის ინსტიტუტი და აკადემიური თვითმმართველობა

უნივერსიტეტის თვითმმართველობის ძირითადი ორგანო არის ფაკულტეტის (ან დეპარტამენტის) წევრების საერთო კრება, რომელშიც მონაწილეობს მოცემული დეპარტამენტის ყველა ტენუარებული და ტენუარის კანდიდატი პროფესორი. სტუდენტების წარმომადგენლობითი მონაწილეობის ფორმას და წესებს განსაზღვრავს თავად უნივერსიტეტი, გამომდინარე თავისი სტრუქტურისა და სპეციფიკიდან.

თუკი მოცემულ უნივერსიტეტს (ან ინსტიტუტს) დეპარტამენტის სტრუქტურა არ გააჩნია, მაშინ ტერმინი „დეპარტამენტი“ უნდა ჩანაცვლდეს შესაბამისი ერთეულით (მაგალითად, ფაკულტეტი, ინსტიტუტი, განყოფილება და ა. შ.).

ყველა მნიშვნელოვანი საკითხის გადაჭრა ხდება საყოველთაო განხილვის შედეგად და კენჭისყრის მეშვეობით. კენჭისყრის პროცედურა განისაზღვრება უნივერსიტეტის ან დეპარტამენტის შიდა განაწესით. კრებაზე განიხილება ყველა საკითხი, რომელიც სცილდება ცალკეული პროფესორების უფლება-მოვალეობის სფეროს.

თვითმმართველობის განსახორციელებლად ფაკულტეტის კრება ქმნის დარგობრივ კომიტეტებს, თითოეულს დაახლოებით 3 წევრის შემადგენლობით. ეს კომიტეტები ენიჭიან მუშაობას მოცემული მიმართულებით და ანგარიშ-ვალდებულნი არიან კრების მიმართ. მუდმივად ფუნქციონირებადი დარგობრივი კომიტეტები იქმნება ფაკულტეტის (დეპარტამენტის) საქმიანობის მოთხოვნილებებიდან და სპეციფიკიდან გამომდინარე. ასეთი კომიტეტების ტიპური მაგალითებია შემდეგი:

1) *კურსკულუმის კომიტეტი*. მუშაობს კურსკულუმის შემუშავებაზე.

2) *დოქტორანტურის კომიტეტი*. იხილავს დოქტორანტურის საკითხებს.

3) *მომავლის დაგეგმარების კომიტეტი*. მუშაობს სამომავლო ოპტიმალური სტრატეგიის ჩამოყალიბებაზე და საჭირო რესურსების შესწავლაზე.

4) *თანამდებობაზე აყვანის კომიტეტი*. იხილავს ახალი პროფესორების მიღების და კანდიდატების შერჩევის საკითხებს.

5) *განთავსების და ფართის კომიტეტი*. იხილავს საოფისე და სამუშაო ფართის საკითხებს.

მუდმივმოქმედი კომისიების გარდა, კრებას შეუძლია შექმნას დროებითი კომისიები რაიმე კონკრეტული საკითხის შესასწავლად ან განსახორციელებლად. მაგალითად, ასეთია ზემოთ აღწერილი ტენუარების კომისია, რომელიც შეისწავლის ტენუარის გზაზე მდგარი რომელიმე კონკრეტული პროფესორისთვის ტენუარის მინიჭების საკითხს.

თითოეულ დეპარტამენტს (კათედრას?) (ან შესაბამის ერთეულს) ჰყავს თავმჯდომარე, რომელსაც ირჩევენ ან (ტენუარებულ და ტენუარის კანდიდატ პროფესორებთან კონსულტაციით) ნიშნავენ გარკვეული ვადით, მაგალითად, 3 წლით. მას ევალება, წარმართოს კრება და, ასევე, ადმინისტრაციულად გაუძღვეს დეპარტამენტს. თავმჯდომარე სრულად ანგარიშვალდებულია კრების წინაშე, გარდა გარკვეული კონფიდენციალური საკითხებისა, რომლებიც პირადად ეხება დეპარტამენტის წევრებს. თავმჯდომარე ასევე წარმოადგენს მეკავშირე როლს პროფესორებსა და უნივერსიტეტის ადმინისტრაციას შორის.

უნივერსიტეტის ადმინისტრაციის უმაღლესი ხელმძღვანელი არის უნივერსიტეტის პრეზიდენტი (ან რექტორი), რომელსაც, ჩვეულებრივ, ჰყავს დარგობრივი მოადგილეები (ვიცე-პრეზიდენტი ან ვიცე-რექტორი). ადმინისტრაციის შუალედური რგოლი დეპარტამენტსა და პრეზიდენტის ოფისს შორის, ჩვეულებრივ, არის დეკანის ოფისი, რომელშიც წარმოადგენენ დეკანი და დარგობრივი მოადგილეები.

ადმინისტრაციის საშუალოდ რგოლების დასახლება და მოწყობა დამოკიდებულია უნივერსიტეტის სტრუქტურაზე, მაგრამ ეს ტენუარის სისტემის ფუნდამენტურ პრინციპს არ ცვლის.

კიდევ ერთი უმნიშვნელოვანესი რგოლი უნივერსიტეტის იერარქიაში არის რწმუნებულთა (ან მრჩეველთა) საბჭო, რომელსაც, ან სამეთვალყურეო) საბჭო, რომელსაც გარეშე მეთვალყურის და მრჩეველის როლი აკისრია და დაკომპლექტებულია უნივერსიტეტის გარეთ მყოფი ადამიანებით. ყოველდღიურ მართვაში ეს ორგანო არ ერევა, მაგრამ მნიშვნელოვან მაკონტროლებელ როლს ასრულებს. იგი ასევე ერთვება დიდი მნიშვნელობის კონფლიქტური საკითხების გადაწყვეტაში (მაგალითად, პრეზიდენტის მიერ ძალაუფლების გადაამეტება).

V. ტენუარი, როგორც აკადემიური თავისუფლების, მიუკერძოებლობის და ხარისხის დამცავი მექანიზმი

ზემოთქმულიდან აშკარაა, თუ რატომ გვევლინება ტენუარის ინსტიტუტი აკადემიური თავისუფლების, მიუკერძოებლობისა და ხარისხის დამცავ მექანიზმად.

ტენუარის სტატუსის მინიჭების კარგად გააზრებული და კონკურენტული პროცესი არის სამეცნიერო და სასწავლო ხარისხის გარანტი.

ტენუარის პოზიციის მუდმივობა და ხელშეუხებლობა ავტომატურად არის აკადემიური თავისუფლების გარანტია არა მარტო ტენუარებული პროფესორებისთვის, არამედ მთელი აკადემიური კონტინენტისთვის. ტენუარებული პროფესორის ერთ-ერთი ფუნდამენტური უფლებაა საბატყურის უფლება, რაც გულისხმობს, რომ გარკვეული პერიოდულობით (მაგ. 5-6 წელიწადში ერთხელ) უნივერსიტეტი, ერთი ან ნახევარი წლით, ათავისუფლებს პროფესორს მასზე დაკისრებული მოვალეობებისგან და აძლევს მას თავისუფლებას, ეს დრო მიუძღვნას კვლევას მსოფლიოს ნებისმიერ უნივერსიტეტში (ორმხრივი თანხმობით), ხელფასის სრული ან ნაწილობრივი შენარჩუნებით.

ტენუარის დაკარგვა შესაძლოა გამოწვევას შემთხვევებში, როგორცაა უნივერსიტეტის უკიდურესი ფინანსური პრობლემები, რომლის შედეგი შეიძლება იყოს: მოცემული

დეპარტამენტის დახურვა ან დაშლა; ტენუარული პროფესორის მიერ საპატიო პენსიის გარეშე თავის პირდაპირ პედაგოგიკურ მოვალეობაზე უარის თქმა; პროფესორის ერთ სამართლის ან აკადემიური ეთიკის მემის უხეში დარღვევა.

რადგანაც აკადემიური ეთიკის ეტიკონომიკის დაცვას აკადემიური მიუკერძოებლობა, ბუნებრივია, რომ ტენუარის ინსტიტუტი ასევე წარმოადგენს ამ უკანასკნელის დაცვით გარანტიასაც.

VI. ახალ სისტემაზე გადასვლის სტრატეგია

ტენუარის სისტემაზე გადასვლა დიდი რისკის მოითხოვს. აუცილებელია დაგეგმვა, რომ გადასვლა მოხდეს უმტკივნეულოდ და შოკური თერაპიის გარეშე. ამაში იგნორირება ის, რომ ახალ სისტემაზე გადასვლა არავითარ შემთხვევაში არ უნდა მოხდეს სეზონური მეცნიერ-პედაგოგების აკადემიური კარიერის რისკის ფასად. პირიქით, ახალი სისტემამ სტაბილურობა უნდა მოუზღვევოს. მოკლედ რომ შევაჯამოთ, ახალი სისტემაზე გადასვლის პრინციპი არის არააბრუნებადი კადრების გაცხრილვა, არამედ დასტაბილურება, მათ შორის საუკეთესოების დანიშნაობა და წარმატებული კადრების გარედან მოზიდვა.

ტენუარებული სტატუსის მისანიჭებელი კანდიდატების გამოსავლენად უნდა იქმნას მიუკერძოებელი გარეშე ტენუარული კომიტეტი, რომელმაც შერჩევის პროცესი უნდა ჩაატაროს საერთაშორისო სტანდარტის დაცვით.

საწყის ეტაპზე, უზჯოხესია, რომ კომიტეტები შეიქმნას ქვეყნის მასშტაბით ან ასევე მოემსახუროს რეგიონულ სტრუქტურებს კანდიდატების მიუკერძოებელი ჩვენაში.

გამორიცხული უნდა იყოს კანდიდატების ხარისხზე მოთხოვნების დადაბლება, მათ შორის მალალი ხარისხის კანდიდატების არარსებობის გამო. თუკი მოცემულ ტენუარებულ პოზიციაზე შესაბამისი ხარისხის კანდიდატი არ მოიძებნა, ასეთ შემთხვევაში უნდა იქმნას ახალი კანდიდატი ან უნივერსიტეტი განახლდეს. ასეთი გადაწყვეტილება სასწავლო პროცესს და უნივერსიტეტის ნორმალურ ფუნქციონირებას არ შეუზღუდავს, ვინაიდან, როგორც უკვე ითქვა, ტენუარის სისტემაზე გადასვლა არანაირად არ ცვლის სისტემის კონტრაქტების შიგნით არაგაგრძელებას.

ყველაზე რთული ამოცანაა ტენუარული პოზიციისთვის მაღალი დონის კადრების გარედან მოზიდვა.

ამისათვის აუცილებელია, რომ კადრების რეკრუტმენტი ხდებოდეს არა მხოლოდ ურად, რაც გულისხმობს კონკურსის მოცხადებას და კანდიდატთა არჩევას, არამედ იმ კანდიდატებიდან, ვინც კონკურსსაბუთებს შემოიტანს.

აუცილებელია პარალელურად აქტიური ეგრეთ ნოდებული კადრების აგრეგირება რეკრუტმენტის გატარება, რაც გულისხმობს შესაბამისი პროფესიონალების მსოფლიო მასშტაბით გამოვლენას და მათ მოზიდვას. ასეთი კადრების დასაინტერესებლად ყველაზე უნდა იყოს ხელთ არსებულ რესურსი, მათთვის შეძლებისდაგვარად საუკეთესო პირობების შექმნით.

ამასთანავე, უნდა დაინერგოს ერთი ტენუარებული ან დროებითი პოზიციის პრაქტიკა, როდესაც მოცემული პროფესორის სამუშაო დროს ანაწილებს ორ უნივერსიტეტს (ან ინსტიტუტს) შორის. მაგალითად, ასწავლის ერთი სემესტრი თბილისში, ხოლო მეორე სემესტრი - ნარჩენი დრო საზღვარგარეთის რომელიმე უნივერსიტეტში.

(***) წარჩინებულთა კლასტერის ინიციატივა

უნივერსიტეტების სტიმულირების შეიძლება გამოყენებულ იქნეს ე. წ. ნაწილთა კლასტერის ინიციატივა.

ეს ინიციატივა გულისხმობს რეგულარულად დაწესებულ ვადის შემდეგ უნივერსიტეტების შეფასებას სპეციალურ კერძოებულ კომისიის მიერ. ამ შეფასებამ, გამოვლინდეს ყველაზე წარმატებული უნივერსიტეტები, რომლებიც მიიღებენ შესაბამის რანგს წარმატებულთა კლასტერის სახით.

ასეთი გრადაცია რამდენიმე მიზანს ხსენებს და, უპირველეს ყოვლისა, ყველაზე წარმატებული უნივერსიტეტების გამ

საზოგადოებისთვის ხელმისაწვდომ პერიოდში ქვეყნდება და რომელთა შედეგითაც შეუზღუდავად შეუძლია ისარგებლოს მსოფლიოს ნებისმიერმა მკვლევარმა, მეცნიერული ეთიკის ნორმების სათანადო დაცვით.

ასეთი მეცნიერული დაწესებულებები შეგვიძლია ორ ნაწილად დავყოთ.

პირველი კატეგორია – ეს არის დამოუკიდებელი მრავალდარგობრივი ინსტიტუტი, რომელსაც სრული ავტონომია აქვს და რომელიც არ მოიაზრება უფრო დიდი სისტემის ნაწილად. ასეთია, მაგალითად, „advanced study“-ს ტიპის ინსტიტუტები.

მეორე კატეგორია – ეს არის ინსტიტუტების ქსელი, რომელთაც თითოეული უფრო ფოკუსირებულია მოცემულ დარგზე. ამ უკანასკნელის შესანიშნავი მაგალითია მაქს პლანკის ინსტიტუტების უაღრესად წარმატებული სისტემა გერმანიაში და ჯანმრთელობის ნაციონალური ინსტიტუტი ამერიკაში.

კონკრეტული მოდელის არჩევა დამოკიდებულია მრავალ ფაქტორზე, როგორებიცაა: ტრადიციები, ისტორიული მოცემულობა, დაფინანსების მოცულობა და წყარო.

ამ ზოგადი კონცეფციის მიზანი არ არის კონკრეტული მოდელის შემოთავაზება. მისი მიზანია საბაზისო პრინციპების ჩამოყალიბება, რომლებიც დაცული უნდა იყოს, კონკრეტული მოდელის არჩევისგან დამოუკიდებლად.

უნივერსიტეტებისაგან განსხვავებით, ეს ორგანიზაციები არ არიან ჩართული ბაკალავრიატის ქვედა სასწავლო პროცესში, მაგრამ აქტიურად მონაწილეობენ დოქტორანტი სტუდენტების მოზადებას და მეცნიერულ კვლევებში მათ ჩართვაში. ეს, როგორც წესი, ხორციელდება რომელიმე უნივერსიტეტთან ერთად, ვინაიდან დოქტორის სტატუსის მინიჭება უნივერსიტეტის ბაზაზე ხდება. თუმცა, შეიძლება ასევე ინსტიტუტს მიეცეს დოქტორის ხარისხის მინიჭების უფლება.

ისევე, როგორც უნივერსიტეტში, ამ კვლევითი ინსტიტუტების წარმატება ეფუძნება აკადემიურ თავისუფლებას. წარმატების მთავარი საფუძველი ისაა, რომ ეს ინსტიტუტები მსოფლიო მასშტაბის მეცნიერების გარშემო აშენებული სტრუქტურებია, სადაც მეცნიერებს აქვთ სრული თავისუფლება, აირჩიონ კვლევის საგანი, შეარჩიონ სამეცნიერო პერსონალი და წარმართონ კვლევის პროცესი თავის შეხედულებისამებრ.

მოკლედ რომ შევაჯამოთ, ამ ინსტიტუტების მთავარი სტრუქტურული პრინციპი ჰარნაკის პრინციპია, რომლის ძირითადი აზრი არის ის, რომ სამეცნიერო ინსტიტუტი მეცნიერის პიროვნებაზე ცენტრირებული კვლევითი ორგანიზაციაა.

ისევე, როგორც უნივერსიტეტში, აკადემიური თავისუფლება დაცულია ტენუარის სისტემით, რომელიც თავის შინაარსით საუნივერსიტეტო ტენუარის მსგავსია. განხორციელების დეტალები (მაგ. ტენუარის გზის არსებობა ან არარსებობა) დამოკიდებულია სპეციფიკაზე და შეიძლება დადგინდეს კონკრეტული ინსტიტუტის შიდა განაწესის დადგენისას.

ტენუარის სისტემა იძლევა თითოეული ინსტიტუტის თვითმმართველობის, უნივერსიტეტის თვითმმართველობის მსგავსად, მთავარი თვითმმართველი ორგანო არის ტენუარული მეცნიერების კრება, რომელიც მისდამი დაქვემდებარებულ დარგობრივ კომიტეტებს ქმნის.

ინსტიტუტების მაკონტროლებელი და დამცავი ფუნქცია აკისრია გარეშე მრჩეველთა საბჭოს, რომელიც დაკომპლექტებულია მსოფლიოს ნამყვანი სპეციალისტებით. საბჭოს წევრებს ირჩევს და იწვევს ინსტიტუტის უმაღლესი ადმინისტრაცია ინსტიტუტის ტენუარული წევრების მიერ შეთავაზებული სიიდან. საბჭოს არჩევა ხდება დროებით, მაგალითად, 3 წლის ვადით. ეს საბჭო პერიოდულად ახდენს ინსტიტუტის მუშაობის მონიტორინგს და წერს სათანადო დასკვნას, თავისი ანალიზით და რეკომენდაციით, რომელიც ეგზავნება ინსტიტუტის უმაღლეს ადმინისტრაციას და ტენუარული პროფესორის საბჭოს.

ამგვარი მონიტორინგის მიზანია ხარვეზების გამოვლენა როგორც მეცნიერული კონტინენტის, ასევე, ადმინისტრაციის მუშაობაში. მაგალითად, ანალიზის შედეგად საბჭომ შეიძლება აღნიშნოს ამა თუ იმ კვლევის მიმართულების უპერსპექტივობა. რა თქმა უნდა, აკადემიური თავისუფლების კონცეფციიდან გამომდინარე, არც საბჭოს და არც ადმინისტრაციას არ შეუძლია პირდაპირ

აუკრძალოს ტენუარულ მეცნიერს კვლევების გაგრძელება, მაგრამ შეუძლია გახადოს კვლევების მიზანშეწონილობა დეტალური გარჩევის საგნად; რისთვისაც, თუ საჭიროება მოითხოვს, შეიძლება შეიქმნას სპეციალური დროებითი კომისია. გაუმართლებლად ძვირი პროექტის შემთხვევაში, საბოლოოდ შეიძლება მიღებულ იქნას გადაწყვეტილება მოცემული პროექტის დაფინანსების შეზღუდვის ან შეწყვეტის შესახებ.

ამრიგად, ისევე, როგორც საუნივერსიტეტო სისტემაში, წარჩინებული მკვლევარების გარშემო აწყობილი და აკადემიურ თავისუფლებასზე დაფუძნებული დეცენტრალიზებული საინსტიტუტო სისტემა შედგება სამი მმართველი რგოლისგან: ტენუარულ მკვლევარ-პროფესორთა კრება, ინსტიტუტის (ან ინსტიტუტთა ქსელის) უმაღლესი ადმინისტრაცია (პრეზიდენტის ოფისი) და გარეშე მრჩეველთა საბჭო.

ამ სამი რგოლის თანამშრომლობა და კონსტრუქციული თანამშრომლობა არის მეცნიერის აკადემიური თავისუფლების ხელშეუხებლობის და, ამავე დროს, ხარისხის ეფექტური კონტროლის გარანტი.

ასეთი ტიპის ინსტიტუტების უპირატესობა ის არის, რომ აკადემიურ კოლექტივს აქვს საშუალება, მთლიანად ფოკუსირდეს მეცნიერულ კვლევაზე, რაც მათი ძირითადი მოვალეობაა. მათ არ გააჩნიათ დაბალ კურსებზე სწავლების ვალდებულება.

საინსტიტუტო მეცნიერების დიდი უპირატესობა არის გარანტირებული კვლევითი დაფინანსება, რომელიც პირდაპირ ინსტიტუტის ბიუჯეტშიდან მოდის. შესაბამისად, მკვლევარებს ეძლევათ საშუალება, დაზოგონ დრო და ენერჯია გრანტის აპლიკაციების არასაჭიროებიდან გამომდინარე და ეს ენერჯია და დრო მეცნიერულ კვლევას მოახმარონ. ამავე დროს, მათ საშუალება ეძლევათ, კვლევის სტრატეგია დაეგვიან უფრო ხანგრძლივი ვადით, ვიდრე ამას მოკლევადიანი გრანტული სისტემა იძლევა.

ნამყვანი მსოფლიო პრაქტიკა უჩვენებს, რომ ასეთი სისტემა წარმატებით თანაარსებობს საუნივერსიტეტო კვლევების სისტემის გვერდით და ავსებს მას. შესაბამისად, ჩვენი კონცეფციის თანახმად, ასეთი ორი სისტემის თანაარსებობა აუცილებლად უნდა ჩაიდოს ქვეყნის მეცნიერული მოწყობის სტრატეგიაში.

VIII. საინსტიტუტო სისტემის ისტორიული მოცემულობა და რეზორმის სტრატეგია

როგორც უკვე ითქვა, ჩვენი კონცეფცია ითვალისწინებს აკადემიურ თავისუფლებასა და ჰარნაკის პრინციპზე დაფუძნებული საინსტიტუტო მეცნიერების განვითარებას.

აღსანიშნავია, რომ საბჭოთა კავშირში ხდებოდა სამეცნიერო სისტემის ჰარნაკის პრინციპზე მოწყობის იმიტაცია, ეგრეთ წოდებული საბჭოთა კავშირის მეცნიერებათა აკადემიის ინსტიტუტების ქსელის სახით. ეს ქსელი, შესაბამისად, კოპირებული იყო რესპუბლიკებშიც. რა თქმა უნდა, ხდებოდა მხოლოდ პრინციპის იმიტაცია. გასაგები მიზეზების გამო, საბჭოთა კავშირში შეუძლებელი იყო აკადემიური თავისუფლების დანერგვა.

ჩვენი მიზანია, შეიქმნას საინსტიტუტო მეცნიერული საზოგადოება, როგორც თვითრეგულირებადი და, შესაბამისად, თვითმმართველი ორგანიზმი, რომელშიც მეცნიერული ხარისხის კონტროლი ხორციელდება თანასწორუფლებიან კოლეგიათა მიუკერძოებელი ურთიერთშეფასების გზით და არა რომელიმე პრივილეგირებული ჯგუფის შეხედულების მიხედვით.

ამისათვის უნდა გადაიდგას შემდეგი ნაბიჯები.

კონკურსის და საერთაშორისო მიუკერძოებელი ექსპერტთა პანელის დახმარებით, უნდა გამოიყვანიდეს ის ცალკეული ინსტიტუტები ან ინსტიტუტთა ჯგუფები, რომელთა ბაზაზე შეიძლება მოხდეს განახლებული ინსტიტუტების ან მათი ქსელის შექმნა. გამოვლენილ სიცოცხლისუნარიან სტრუქტურებში უნდა მოხდეს პირველადი ტენუარება – ანუ ტენუარის (ან ტენუარის გზის) სტატუსის მინიჭება არსებული კადრებისთვის კონკურსის გზით შერჩევით და ახალი კადრების გარედან მოზიდვით. ტენუარება უნდა მოხდეს გარეშე მიუკერძოებელი კომიტეტის მიერ. ამის შემდეგ უნდა შეიქმნას მართვის ზემოხსენებული სამი რგოლი: ტენუარულ მეცნიერთა საბჭოს, უმაღლესი ადმინისტრაციის (პრეზიდენტის ოფისი) და გარეშე მრჩეველთა საბ-

ჭოს სახით.

რა თქმა უნდა, სამეცნიერო პოტენციალზე განაწილება არაერთგვაროვანია და სხვა ინსტიტუტი სხვადასხვა პირობებში გიერთ მათგანს საერთაშორისო სახელდა ჰყავს დიდი რაოდენობა მასთან აფიზიული მეცნიერებისა, რომლებიც დღესობით მსოფლიოს სხვადასხვა ნამყვანრში მოღვაწეობენ. ამ კადრების უმეტესობაა, მონაწილეობა მიიღოს ინსტიტუტის განახლებაში ამა თუ იმ ფორმით.

ასეთი ინსტიტუტები განსაკუთრებული პერსპექტივით ბაზებს წარმოადგენენ პერსონალის მეცნიერების განვითარებისთვის.

სხვა შემთხვევებში კი, ინსტიტუტის ცოცხლისუნარიანობას და პერსპექტივას დეტალური შესწავლა სჭირდება.

ასევე, ზოგიერთ შემთხვევაში, ახალი ინსტიტუტი შეიძლება შეიქმნას დროებითი ვადით, 5 წლის ვადით) და მას მუდმივ ტრუსი მიენიჭოს მხოლოდ მას შემდეგ, რაც ინსტიტუტის სიცოცხლისუნარიანობა დასტურდება საცდელი ვადის გასვლის შემდეგ. სქემა აპრობირებულია მსოფლიო პრაქტიკაში, მაგრამ პოტენციური სიძნელე, რომელიც მოდელს ახლავს თან, არის ის, რომ საცდელი ვადის გასვლამდე არ ხერხდება ტენუარების მინიჭება, რაც აძნელებს ასეთი სტატუსის საფერისი კადრების მოზიდვას. ასეთ შემთხვევაში, მოზიდულ კადრებს შეიძლება ტენუარული სტატუსის გარანტია მიეცეთ რაიმე უნივერსიტეტის ბაზაზე.

(*****) ადამიანური ფაქტორი და ერთ-თანამშრომლები, როგორც სკოლის სურსი

საინსტიტუტო რეფორმამ აუცილებლად უნდა გადაჭრას ადამიანურ ფაქტორთა კავშირებული შემდეგი საკითხი: არსებული მეცნიერ-მუშაკთა საკმაოდ დიდი კონცენტრაცია, რომელსაც, მიუხედავად გაუსაძლისი სამუშაო და მატერიალური პირობების შეუწყვეტელი გარკვეული რეგულარული ნიერული აქტივობა. გასაგები მიზეზებია, მათი კვლევის შედეგები შეიძლება მოიჩიოდეს განსაკუთრებით მაღალი ხარისხით, მაგრამ ამ მკვლევარებმა დაცეს თავისი ერთგულება მეცნიერების მართ და თავისი ნვლილი შეიტანეს მრავალი ატმოსფეროს შენარჩუნებაში. მრავალი კოლეგიალობა ცალსახად გვაუბულებს, რომ ასეთ მკვლევარებს შეეძლება ჩუნდეთ ხელფასი და მინიმალური პირდაპირი მარტივად მეცნიერული მოღვაწეობის გასაგრძელებლად.

აუცილებლად გასათვალისწინებელია შემდეგი ფაქტორი:

ასეთი მკვლევარები ფასდაუდებელი სურს წარმოადგენენ სკოლის მასწავლებლის რიგების შესავსებად. სკოლებში დიდი რაოდენობის კადრების უდიდესი დეფიციტია. ამ მიმართულებით აუცილებლად დაინდოს სისტემატური მუშაობა და მკვლევარების კვალიფიციური, მაგრამ კვლევაში შეუძლებელი ნაკლებად აქტიური მეცნიერ-მუშაკების მიზიდვა სკოლის მასწავლებლების და გადამზადებულების რიგებში. ასევე, უნივერსიტეტის ხარისხის მქონე სკოლის მასწავლებლებს უნდა შეექმნათ ძლიერი მატერიალური დაინტერესება.

VIII. დაფინანსება

საუნივერსიტეტო და საინსტიტუტო მეცნიერების დაფინანსების ძირითადი წყაროა:

- 1) პირდაპირი დაფინანსება სახელმწიფო ბიუჯეტიდან
- 2) გრანტული დაფინანსება
- 3) კერძო დონორები
- 4) უნივერსიტეტის შემთხვევაში, სტრუქტურული გადასახადები

ქვემოთ გარკვეულ კომენტარებს და მარტებებს გვაკეთებთ ამ წყაროების შესახებ.

1) პირდაპირი დაფინანსება სახელმწიფო ბიუჯეტიდან

საბიუჯეტო დაფინანსება განათლებას და მეცნიერებისთვის გადამწყვეტია. მსოფლიო ორიენტებული უნდა იყოს 3%-იან დაფინანსებაზე გადასვლა. ეს, ერთი შეხედვით ეკონომიკური ტვირთი, სინამდვილეში მომგებიანი ინვესტიციაა, რადგან ყანამ შეიძლება ჩადოს. დღეს განათლება და მეცნიერებაში ჩადებული რესურსების მოგებით დაგვიბრუნდება ხვალ როგორც პირდაპირი ეკონომიკური მოგების, ზოგადი ინტელექტუალური და პროფესიონალური კვალი.

შავი ზღვის სართავორისო უნივერსიტეტი

**აცხადებს კონკურსს
ქვემოთ ჩამოთვლილი აკადემიური
თანამდებობისათვის:**

განათლების ფაკულტეტი
ასისტენტი პროფესორი – 1
შემდეგ სპეციალოგაში: განათლების მენეჯმენტი

**მსურველებმა უნდა წარმოადგინონ
შემდეგი საბუთები:**

1. რეზიუმე CV
2. 4 ფოტოსურათი
3. დიპლომის ასლი
4. განცხადება
5. პუბლიკაციების ქსეროასლი
6. ინგლისური ენის მაღალ დონეზე ცოდნა (B2; C1)
7. სამაგისტრო ან სადოქტორო ხარისხი განათლებაში

საბუთები მიიღება
2013 წლის 17 იანვრიდან 11 თებერვლის 16:00 საათამდე

დამატებითი ინფორმაციისთვის დარეკეთ: 59 50 05 (131)

საკონტაქტო პირი:
პრორექტორი, პროფ. დოქტ. ნათელა დოლონაძე

კონკურსი უფროსკლასელთათვის

**„გაიგე მეტი შენი კუთხის არამატერიალური
კულტურული მემკვიდრეობის შესახებ“**
ნამუშევრების მიღება მიმდინარეობს 15 დეკემბრამდე

შავი ზღვის სართავორისო უნივერსიტეტი

აცხადებს ვაკანსიას შემდეგ პოზიციებზე:

1. სამართალმცოდნეობა – 1 სრული პროფესორი
2 ასოცირებული პროფესორი
2. ეკონომიკა – 1 ასოცირებული პროფესორი
3. სართავორისო ურთიერთობები – 2 ასოცირებული პროფესორი

საკვალიფიკაციო მოთხოვნები:

1. სრული პროფესორისთვის:
 - ა. დოქტორის ხარისხი;
 - ბ. შესაბამისი მიმართულებით ლექტორად მუშაობის, მინიმუმ, ექვსწლიანი გამოცდილება;
 - გ. სამართლის პროგრამებისა და სალექციო კურსების შექმნის გამოცდილება.
2. ასოცირებული პროფესორისათვის:
 - ა. დოქტორის ხარისხი;
 - ბ. შესაბამისი მიმართულებით ლექტორად მუშაობის, მინიმუმ, სამწლიანი გამოცდილება.

პროფესორული თვისებები:

1. კლიერი ანალიტიკური და შემოქმედებითი უნარები;
2. ინგლისური და ქართული ენების სრულყოფილად ფლობა;
3. კარგი პედაგოგიური უნარ-ჩვევები;
4. შესაბამის სფეროში პრაქტიკული გამოცდილება;
5. პასუხისმგებლობის მაღალი გრძნობა;

გამოცდა

მოგესალმებით!
გაცნობებთ, რომ 11 ნოემბერს შეთავაზებული განათლებისა და მეცნიერების განვითარების ხელშეწყობის მიზნით დაარსებული 576-ე ბრძანების (რომლითაც განისაზღვრულია სახელმწიფო უნივერსიტეტების ოდენობა და პირობები განისაზღვრულია სხვა საკითხების გამო, შედეგად შეიქმნა სახელმწიფო უნივერსიტეტების რიცხოვნობის შემცირების მიზნით შეხვედრით მიზნად ვაკანსიების დადგენის სასკოლო საზოგადოებაში განათლების სისტემაში არსებული ხედვისა და კონსტრუქციული სამსახროდ, ამ ხნის განმავლობაში ამასობაში ქვეყანაში არცთუ სასურველი პოლიტიკური ძალების რობოტ, საფუძველს მოკლებული არსებული თუ სამოქალაქო პირი მასწავლებლებს ცხადებებს აკეთებს მედიის საშუალო ამავედროულად, ჩვენთვის გაურკვევლობის შესახებ, კერძოდ, ეს შეხვედრების ზრდას, შედეგად სერტიფიკაციის ვფიქრობთ, გაუგებრობას და პროფესორული პერიოდი, ამიტომ გაგებინებთ თანამშრომლობისა და დიპლომატიკის გზით, მიმდინარე სასწავლო სემინარების შედეგად შეხვედრად.
ჩვენი საინიციატივო ჯგუფი მზად არის რაოდენობის შეკრებას.
ვფიქრობ, ეს პირველი შეხვედრა

შედეგად

წვერი შედეგები:
ლია სულიკაშვილი-პურდინი
დოდო ჭოტორელი-პურდინი
ნინო ზარიძე
ლილია კიმიშვილი
რუსუდან ერგამელიძე
მანანა გონგაძე
მანანა წამალაძე
მარინა პერიასვილი
ციცილო ფიფიაშვილი
მედეა ტატიშვილი
ნუნუ შინჯიაშვილი
მანია კუდუხიძე
ლია ბიკაშვილი
თამარ ხიჯაბაძე

6. კლიერი კომუნიკაციის უნარები;
7. კლიერი თვითმომტივირების უნარები;
8. სტუდენტების, კოლეგებისა და პედაგოგების უნარები;
9. ინდივიდუალური და ჯგუფური მუშაობის უნარები.

საკვალიფიკაციო მოთხოვნები:

1. პირადობის მოწმობის ასლი;
2. პასპორტის 2 ფოტო;
3. რეზიუმე და სამოტივაციო წერილი;
4. დიპლომებისა და შესაბამისი დოკუმენტების ასლი;
5. კონფერენციებისა და ტრენინგების მონაწილეობის ცხადებები (ასეთების არსებობის შემთხვევაში);
6. სამეცნიერო ნაშრომების ასლი;
7. შესაბამისი კურსის/კურსების გლისურად;
8. ცნობა ამჟამინდელი ან ყოფილი უნივერსიტეტის რექტორისგან;
9. პროფესორის რეზიუმე (არსებობის შემთხვევაში).

კონკურსის ცხადდება ინფორმაციის უზრუნველყოფის მიზნით განთავსდა ვებ-გვერდზე: www.ibsu.edu.ge
2013 წლის 11 იანვრიდან
გთხოვთ, სათხოვრო ფორმის შევსებას და განათლების განვითარების განყოფილებაში წარსადგინოთ შემთხვევითი საკონტაქტო პირი.

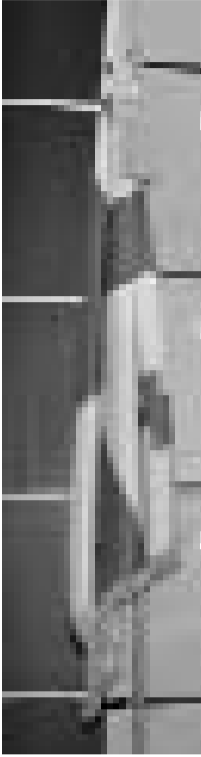
მინისტრის განცხადება

6 დეკემბერს, საინფორმაციო სააგენტოების მიერ, გავრცელდა ინფორმაცია, რომ 2013 წლის იანვარში ყველა სტუდენტი 500-500 ლარს მიიღებს საჩუქრად. „პარლამენტმა, განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის რჩევით, გადაწყვიტა, სტუდენტები წახალისებონ და ბიუჯეტიდან შესაბამისი თანხა გამოიყოს. ამის გარდა, განათლების სამინისტრო სხვა წახალისებებსაც გეგმავს, მათი აზრით ამით სწავლის დონე უფრო აიწევს“. ამ ინფორმაციას განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო საგანგებო ბრიფინგით გამოეხმაურა:

გიორგი მარგველაშვილი: „დღეს სააგენტოებმა განაცხადეს, რომ თურმე 500 ლარს ვარიგებთ საახალწლოდ, ეს ტყუილია, ისევე როგორც ტყუილი იყო ის, რომ თითქოს განათლების სამინისტრომ გააძვირა სწავლის გადასახადი, ისევე როგორც ტყუილია, თითქოს მე ძვირადღირებული ავტომანქანა შევიძინე. მანქანა საერთოდ არ მყავს, ვსარგებლობ სახელმწიფო მანქანით და არც მძღოლი მყავს. ტყუილია ისიც, რომ ვარ რომელიმე პოლიტიკური დაჯგუფების, მაგალითად, ვია ნოდის აგენტი. ჩვეულებრივ ვითარებაში ამაზე რეაგირება, ალბათ, არ უნდა მოგვეხდინა, მაგრამ რადგანაც მსგავსი ინფორმაცია მომრავლდა და რადგან ჩვენ გარკვეული ავტოკრა-

ტიული სისტემიდან დემოკრატიულ სისტემაზე გადავიდეთ, შესაბამისად – მედიაც ბევრად უფრო თავისუფალია და ხშირად აკეთებს დაუსაბუთებელ განცხადებებს, გაუგებრობის გამოსარიცხად, გადაწყვეტით, ამ საკითხებთან დაკავშირებით ბრიფინგი მოგვეწვია.

მინდა მივმართო საზოგადოებას: პატივცემულო საზოგადოებავ, მასწავლებლებო, პროფესორებო, მოსწავლეებო, იცოდეთ, რომ არც ერთი გადაწყვეტილება, ასე უცებ გაჟღერებული, არ იქნება სიმართლე. ჩვენ ყველა თემას, როგორც აქამდე ვაკეთებდით, წინასწარ გაგაცნობთ, თქვენთან ერთად გავივლით ყველა საკითხს და შემდეგ მოხდება გადაწყვეტილების მიღება. შესაბამისად, იყავით ყურადღებით, ითანამშრომლეთ ჩვენთან, მოგვანოდეთ თქვენი მოსაზრებები და ნუ შეგვეშინდება ასე ხელოვნურად აკორებული სკანდალის, რაც ბოლო დროს გახშირდა. მზად ვართ, ყველა კითხვას ვუპასუხოთ და ვითანამშრომლოთ. სიმართლე გითხრათ, ხელოვნურად შექმნილი სკანდალები მაინცდამაინც არ გვალევენ, ნელ-ნელა შევეჩვევით საზოგადოებასთან ძალიან მშვიდ, კონსტრუქციულ კონტექსტში ურთიერთობას, განსაკუთრებით მის იმ ნაწილთან, რომელიც უშუალოდ ჩვენთან არის დაკავშირებული.“

საგანმანათლებლო რესურსის ფუნქცია-მოვალეობები

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო საგანმანათლებლო რესურსცენტრების დონეზე რეორგანიზაციას განახორციელებს. ამ სიახლესთან დაკავშირებით მინისტრის მოადგილემ **ალუდა გოგლიჩიძე** ბრიფინგი გამართა.

ზოგად განათლებაში ყველაზე სტრატეგიულ პრიორიტეტად სამინისტრო სკოლაში ხარისხიანი განათლების ხელმისაწვდომობას მიიჩნევს. ამ პრიორიტეტიდან გამომდინარე, მნიშვნელოვანია სისტემაში ამოქმედდეს სწავლა-სწავლების პროცესის ხარისხის მონიტორინგისა და შეფასების სისტემა. სამინისტროს გადაწყვეტილებით, სწორედ საგანმანათლებლო რესურსცენტრი იქნება ის რგოლი, რომელიც სკოლაში სწავლა-სწავლების პროცესს გაუწევს მონიტორინგს.

ალუდა გოგლიჩიძე: „განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო, ზოგადი განათლების კუთხით, ყველაზე სტრატეგიულ პრიორიტეტად მიიჩნევს საკლასო აუდიტორიის დონეზე ხარისხიანი განათლების ხელმისაწვდომობას. ამ პრიორიტეტიდან გამომდინარე, მნიშვნელოვანი და გარდუვალაია, რომ სისტემაში ამოქმედდეს სწავლა-სწავლების პროცესის ხარისხის მონიტორინგისა და შეფასების სისტემა. დღეისათვის არაერთი მზაობა და რესურსი არ არსებობს, სამინისტრო იწყებს ფიქრს, თუ როგორ დანერგოს და განახორციელოს მონიტორინგისა და შეფასების მექანიზმები, პროცედურები, ინსტრუმენტები. ამ გზაზე ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი გადაწყვეტილება, რომელიც მიიღო განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრომ, არის სამინისტროს ტერიტორიული ორგა-

ნოს, საგანმანათლებლო რესურსცენტრების დონეზე ჩასატარებელი რეორგანიზაცია. ეს იქნება რგოლი, რომელიც მნიშვნელოვან მონაწილეობას მიიღებს სწავლა-სწავლების პროცესის მონიტორინგისა და შეფასების პროცესში. აქედან გამომდინარე, გარკვეულ დროში სამინისტრო განახორციელებს კონკურსს, შეიცვლება რესურსცენტრების ფუნქცია-მოვალეობები, მათი დანიშნულება გადაიხედება იმ პრიორიტეტის მიხედვით, რომელზეც უკვე მოგახსენეთ. შესაბამისად, ვემზადებით აღნიშნული კონკურსის ორგანიზებისათვის. პერიოდულად, საზოგადოებას მივანოდებთ ინფორმაციას, რა ქმედებები განხორციელდება, რა საჭიროებები იქნება და იმედი გვაქვს, რომ ყველა დაინტერესებული მხარე, კომპეტენტური სტრუქტურები და ორგანიზაციები გახსნილ პროცესში მიიღებენ მონაწილეობას და ეს ყველაფერი გამჭვირვალედ და ხარისხიანად განხორციელდება.

დღეისათვის ყველა რესურსცენტრის ხელმძღვანელი არის მოვალეობის შემსრულებელი, ანუ დანიშნული თანამშრომელი, ფაქტობრივად, არ არის. პირველ რიგში, მნიშვნელოვანია, რომ მათი ფუნქცია იცვლება და, შესაბამისად, ფუნქციონალური მოვალეობები გადაიხედება. კონკურსის შემდეგ რესურსცენტრი ჩართული იქნება სკოლებში საგაკვეთილო პროცესის კუთხით, სწავლა-სწავლების მონიტორინგისა და შეფასების პროცესში. მთავარი ამ ინფორმაციაში არის ის, რომ სწავლა-სწავლება უნდა გახდეს ყველაზე აქტუალური თემა განხილვისათვის და მონიტორინგისა და შეფასების სისტემა, რო-

მელიც დღეისათვის არ არსებობს, შესრულია. გადასახადის გადამხდელებს ანუ თუ რამდენად მიიღწევა საგაკვეთილო პროცესში ხარისხიანი განათლება, რამდენად არის იგი ხელმისაწვდომი. შემიძლია დეტალური და უფრო მყარი არგუმენტი მოვიტყუო ასეთი ცვლილებების განხორციელების ბოლო კვლევის მიხედვით, კვლევაში მიღებულია 90% აცხადებს, რომ ისინი საკლასო პროცესში ვერ იღებენ ხარისხიან

განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს განცხადებით, ყველა საკლასო აუდიტორიის ხელმისაწვდომობას. სისტემაში უნდა იფუნქციონირებდეს, რომ გავიღებთ საკლასო აუდიტორიაში მიიღონ ხარისხიან

ლებას და კერძო რეპეტიტორებს მიიღონ, ხოლო გამოკითხულთა 60% აცხადებს, მათ არ აქვთ ფინანსური საშუალება, იმავე გზას მიმართავენ. ვფიქრობ, ხელმისაწვდომი ხარისხიანი განათლება საკლასო პროცესში იყოს ხელმისაწვდომი ამ პროცესის წარმართვა მონიტორინგისა და შეფასების გარეშე წარმოუდგენთ თავისთავად ცხადია, ვითვალისწინებთ, რომ სკოლების რაოდენობა დიდია და გეოგრაფიული არეალი და მასშტაბი გამოიწვევს, მნიშვნელოვანია ამ პროცესში რესურსცენტრებმა მიიღონ ქმედითი ეფექტური მონაწილეობა.

შემცირდება თუ გაიზრდება კადრების რაოდენობა, ეს დეტალები ჩამოყალიბდება შემდეგ, როცა კონკრეტულად დაიგეგმება რესურსცენტრების ფუნქცია-მოვალეობები განისაზღვრება სამუშაოების მოცულობა, გამოვლიცხავ, რომ შეიძლება გაიზარდოს კადრების რაოდენობა. თუმცა ეს გეგმვითი მიღებული იქნება პროფესიული გზით, კომპეტენტური ორგანიზაციისა და პიროვნებების მონაწილეობით არა ხელაღებით მიღებული მათემატიკათვალეობით. ნებისმიერ სამსახურშიც კომპეტენტური თანამშრომელი უნდა იყოს, ისეთი კვალიფიკაციის, რაც სჭირდება ორგანიზაციის მიზნების მიღწევას. ასე რომ, წინსწრება რესურსცენტრის თანამშრომელთა რაოდენობის დასახელება, ჩემი აზრით, არასერიოზული იქნება. ჩვენ დღეს განვაცხადეთ ტიკური ნება, რომ ჩვენთვის პრიორიტეტულია საგაკვეთილო პროცესში ხარისხიანი განათლების ხელმისაწვდომობა.

მთავარია, გავიაზროთ სისტემის სიმკვრივე. მიუხედავად იმისა, რომ სკოლა ფუნქციონირებს სამეურვეო საბჭოების მშობლები ჩართულნი არიან სკოლის

ბატონო მინისტრო!

საბავშვო ბაღმა – ნორჩების ამ შესანიშნავმა საგანმანათლებლო კერამ ჩა ხანია დაამტკიცა, რომ აქ აღზრდილი ბავშვები საერთო განვითარებითა და ქცევით დიდად განსხვავდებიან ოჯახში, თუნდაც საუკეთესო პირობებში ჩაყენებული თანატოლებისგან. არიან უფრო კომუნიკაბელურები, უკომპლექსოები და ორგანიზებულები, რაც სკოლაში სწავლის დაწყებისთვის მეტად ხელსაყრელ წინაპირობას წარმოადგენს. მართალია, სახელმწიფო საბავშვო ბაღი ბიუჯეტზე დამოკიდებული მომხმარებელია, მაგრამ თვალთ უხილავ ისეთ ღირებულებას ქმნის, რომელიც მომავალში გამოიღებს ნაყოფს, რაც ქვეყანას ათმაგად სასიკეთოდ დაუბრუნდება.

2007 წლის აგვისტოში ე.წ. „რეფორმატორებმა“ განახორციელეს სკოლამდელ დაწესებულებათა ოპტიმიზაცია, რომლის სავალალო შედეგებსაც დღეს უკვე „წარმატებით“ ვიმკით. ადგილობრივი ხელისუფლების არაკომპეტენტურმა ჩინოვნიკებმა, სათანადო ბაზის წინასწარ მოუმზადებლად, თითქმის ყოველი მეორე საბავშვო ბაღი დახურეს, ლიკვირებული ბაღების თანამშრომლები და აღსაზრდელები „გადარჩენილ“ საბავშვო ბაღებში გადაანაწილეს, გამონთავისუფლებული შენობები კი განკარგვის უფლებით ადგილობრივი ქონების მართვის საქალაქო სამსახურს გადასცეს. შედეგად მივიღეთ ლიკვირებული საბავშვო ბაღების დაუსაქმებელი თანამშრომლები, აღსაზრდელებით უკიდურესად გადატვირთული საბავშვო ბაღები (20-25-ის ნაცვლად ჯგუფში 40-50 ბავშვით), უადგილობის გამო ქუჩაში დარჩენილი პატარები. „რეფორმატორებს“ აზრადაც არ მოსვლიათ, როგორ უნდა მოთავსებულიყვნენ ერთი ბაღის შენობაში ორი საბავშვო ბაღის აღსაზრდელები თავიანთი მომსახურე პერსონალითა და ინვენტარით?!

ჩვენი ნორჩები დღეს ეროვნულ ფესვებს მოწყვეტილი, ქართული მენტალობისთვის შეუფერებელი, საექვო პროგრამით იზრდებიან; სახელმძღვანელო, უმნიშვნელო შესწორებებით, პირდაპირ გადმონერილია სოროსის ფონდის მიერ დაფინანსებული სკოლამდელ ბავშვთა ინკლუზიური სწავლებისთვის განკუთვნილი ამერიკული პროგრამიდან. და ეს მაშინ, როცა თავად არ განვიცდით პედაგოგიკაში მომუშავე ქართველი მეცნიერების მიერ შექმნილი ეროვნული პროგრამების, მეთოდური ლიტერატურის თუ სხვა მასალების ნაკლებობას.

საბავშვო ბაღების ვაუჩერულ დაფინანსებაზე გადაყვანის გამო, 2009 წ. 31 აგვისტოს დადგენილებით, თბილისის მთავრობამ საბავშვო ბაღებს მინიმალური სამტატი ნუსხა განუსაზღვრა, რითაც „რეფორმატორები“ ნაკლები დანახარჯებით დიდი ეფექტის მიღებას ვარაუდობდნენ. ის კი არ უფიქრიათ, რომ საბავშვო ბაღს პროდუქციის წარმოება კი არა, პიროვნების აღზრდა-განათლება აბარია და მოზარდი თაობის ხარჯზე დღეს გაკეთებული ეკონომია ხვალ, ბუმერანგად, ისევ ჩვენსავე საზოგადოებას შემოუბრუნდება გონებრივად, ფიზიკურად და სულიერად დამახინჯებული გენოფონდის სახით.

2009 წ. 1 ოქტომბრიდან რეალური სამუშაოს მომლოდინე „ვირტუალური დასაქმებულები“, ვაუჩერულ დაფინანსებაზე გადასვლის მოტივით, ხელის ერთი მოსმით, უბოდიშოდ გამოყარეს საბავშვო ბაღებიდან და ოპტიმიზაციის პრიორიტეტ-მაც ჩაილურის წყალი დალია.

„რეფორმის“ ჩატარებიდან განვლილმა ხუთმა წელმა ნათლად დაგვანახა, რომ ოპტიმიზაციამ არ გაამართლა. ერთიანად მოიშალა განათლების კვლევითი დაწესებულებები, მათ შორის, იაკობ გოგებაშვილის სახელობის პედაგოგიკის სამეცნიერო კვლევითი ინსტიტუტიც, რომლის ბაზაზეც, წლის განმავლობაში, ნაყოფიერად მუშაობდნენ სკოლამდელი დარგის მეცნიერ-მუშაკები, ქმნიდნენ მეთოდურ ლიტერატურას,

სააღმწიკო ნაშრომების დაწესებულების პერსონალის გიორგი კი, თბილისის კვლევითი ინსტიტუტიდან დარჩენილამდელი ბიბლიოთეკის საბავშვო ნრაფორმირების ნოს. აღსაზრდელების ოპტიმიზაციის მომავალში

P.S. სუფლანც, ე.წ. „პრობლემატიკა“

ინფორმაცია

თეატრალური კვირეული – „ჩვენ“

მაკა ყიფიანი

თბილისის კლასიკურ გიმნაზიაში (დირექტორი – ამირან ჯამაგაძე), 3-7 დეკემბერს, თეატრალური კვირეული – „ჩვენ და თეატრი“ გაიმართა, რომელშიც ამავე გიმნაზიის მესამეკლასელები მონაწილეობდნენ.

თეატრალური კვირეულის ორგანიზატორი და იდეის ავტორი, დაწყებითი კლასის სწავლა-სწავლების პროცესების კოორდინატორი ეთერ სარალიძე იყო; სპექტაკლებზე მუშაობდნენ მონაწილე რეჟისორები: ნინო ფხაკაძე, ვატო ჯუღელი, მანანა ბახტაძე და მაკა გოგუა; წარმოდგენები მუსიკალურად გააფორმეს: ნინო ჯულაყიძემ და თინათინ კობალიანამ; ქორეოგრაფი კი თინკო ყვანია იყო.

ეთერ სარალიძე: „მოგეხსენებათ, აღდგენილი ქართული თეატრის ისტორიის პირველი დღეები დაკავშირებულია კეთილშობილთა სასწავლებელთან. 1850 წელს, გიმნაზიის სცენაზე, პირველად დაიდგა ამავე სკოლის ყოფილი მოსწავლის – გიორგი ერისთვის პიესა „გაყრა“. მას შემდეგ მრავალი წელი გავიდა. კლასიკურ გიმნაზიაში თეატრალური კვირეულებისა და საღამოების მოწყობა ტრადიციადაა

ქცეული და ეს ბუნებრივიცაა. წელს გადავწყვიტეთ, თეატრალურ კვირეულში დაწყებითი კლასის მოსწავლეები ჩაგვეერთო. დიდი მადლობა მინდა გადავუხადო სკოლის დირექციას, დაწყებითი კლასის პედაგოგებს, მოსწავლეებსა და მათ მშობლებს, რომლებიც აქტიურად დაგვიდგნენ მხარში. დიდი მადლობა ჩვენი სკოლის „პატარა მსახიობებს“, რომლებმაც საკუთარი შესაძლებლობები მაქსიმალურად წარმოაჩინეს საინტერესო სპექტაკლებში“.

თეატრალური კვირეული კლასიკური გიმნაზიის III⁷ კლასის მოსწავლეების (ხელმძღვანელი – თამარ ბზიკაძე) მიერ წარმოდგენილი სპექტაკლი – „ლურჯი მელა“ გაიხსნა. III² კლასის მოსწავლეებმა (ხელმძღვანელი – ნინო არეშიძე) წარმოადგინეს სპექტაკლი „ზღაპარი იყო, ზღაპარი იყო“; III⁵ კლასის მოსწავლეებმა (ხელმძღვანელი – ნინო ჩაკვეტაძე) – „ზურმუხტის ქალაქის ჯადოქარი“; III¹ კლასის მოსწავლეებმა (ხელმძღვანელი – რუსუდან არეშიძე) – „ნიაკო გოგოს ამბავი“; III⁴ კლასის მოსწავლეებმა (ხელმძღვანელი – გიული ნუცუბიძე) – „სათამაშოების გასაჭირი“; III³ კლასის მოსწავლეებმა (ხელმძღვანელი – ირმა კალმახელიძე) – „იყო და არა იყო რა“; თეატრალური კვირეული III⁶ კლასის მოსწავლეების (ხელმძღვანელი – ნანა ჭანტურია) მიერ წარმოდგენილი სპექტაკლი – „ოზის ჯადოქარი“ დაიხურა. დასახელდა თეატრალური კვირეულის სამი საუკეთესო სპექტაკლი: „ლურჯი მელა“, „ზურმუხტის ქალაქის ჯადოქარი“ და „ოზის ჯადოქარი“. თბილისის კლასიკური გიმნაზიის დირექციამ თეატრალურ კვირეულში – „ჩვენ და თეატრი“ – წარმოდგენილ სპექტაკლებში აქტიური და ნაყოფიერი მონაწილეობისათვის ყველა მონაწილე საპატიო სიგელებით დააჯილდოვა. როგორც კვირეულის ორგანიზატორმა, ქალბატონმა ეთერ სარალიძემ გვითხრა, ახლო მომავალში, საუკეთესო სპექტაკლები რომელიმე დიდ სცენაზე, საქველმოქმედო აქციის ფარგლებში, მიუსაფარი ბავშვებისთვის დაიდგმება.

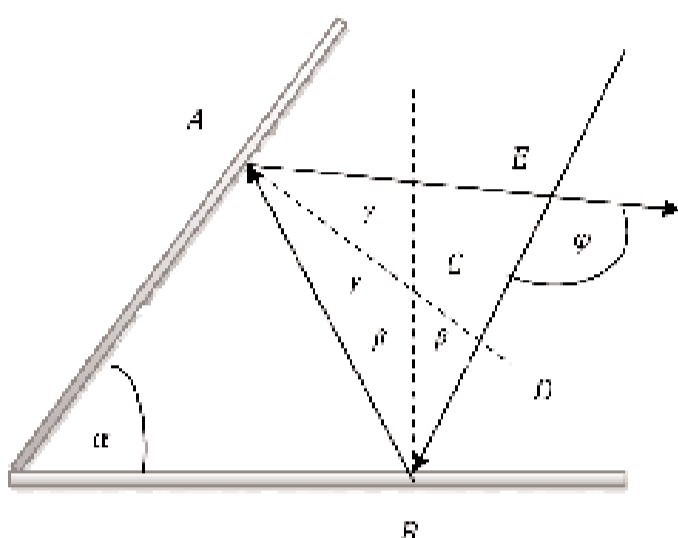

ფიზიკის კვლევითი დასახმარებელი სინათლის არეკვლა და გარდატეხა

ამოცანა 99

ორი სარკე ერთმანეთთან ქმნის α კუთხეს. სარკეების გადამკვეთი წახნაგის მართობულ სიბრტყეში სარკეებს ეცემა სხივი. პირვანდელი მიმართულებიდან რა სიდიდის კუთხით წაინაცვლებს ეს სხივი ორივე სარკიდან არეკვლის შემდეგ?

ამოხსნა

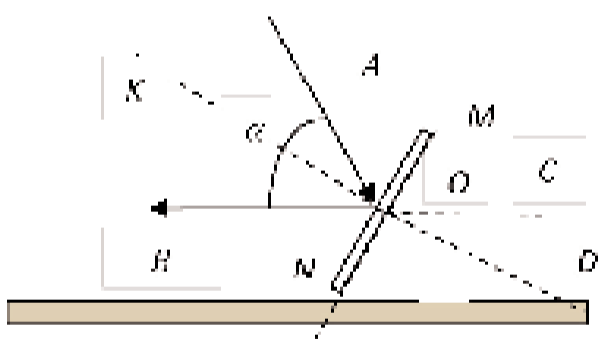

φ -თი აღვნიშნოთ არეკვლილ და დაცემულ სხივებს შორის კუთხე (იხ. სურათი). არეკვლის კანონის თანახმად, ჰორიზონტალურ სარკეზე დაცემულ და მისგანვე არეკვლილ სხივებს შორის კუთხე 2β -ს ტოლი იქნება. ასევე, 2γ -ს ტოლი იქნება დახრილ სარკეზე დაცემულ და არეკვლილ სხივებს შორის კუთხე.

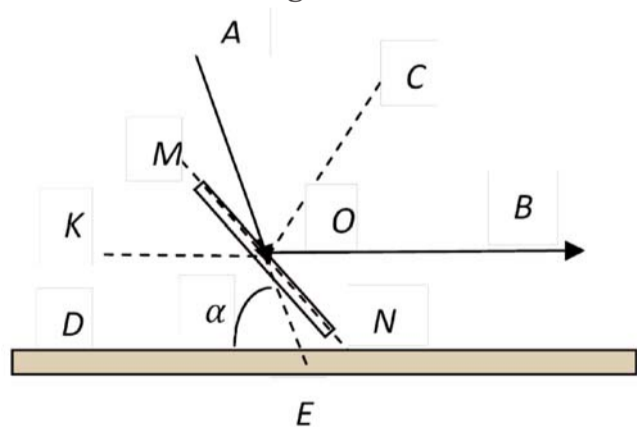
$\triangle ABC$ -ში $\angle DCB = \alpha$ -ს ტოლია, როგორც სარკეების მართობებს შორის კუთხე. ამავე დროს $\alpha = \beta + \gamma$, როგორც ამ სამკუთხედის გარე კუთხე. იმავე მოსაზრებებიდან გამომდინარე, $\varphi = 2\beta + 2\gamma$, რადგან φ არის $\triangle ABE$ -ს გარე კუთხე. აქედან მივიღებთ, რომ $\varphi = 2\alpha$.

ამოცანა 100

სინათლის სხივი ეცემა ჰორიზონტალური მაგიდის ზედაპირს $\alpha = 52^\circ$ -იანი კუთხით. მაგიდისადმი რა კუთხით უნდა მოვათავსოთ ბრტყელი სარკე, რომ მისგან არეკვლის შემდეგ სხივი ჰორიზონტალური გახდეს?

სურათი 1

სურათი 2

ამოხსნა

სხივი ჰორიზონტალური მიმართულების გახდება სარკის ორი მდებარეობისა და შესაბამისად, ორი სხვადასხვა დახრილობის კუთხისთვის (იხ. სურ. 1 და სურ. 2). პირველ შემთხვევაში, სხივი სარკიდან არეკვლის შემდეგ შეიძენს მარცხენა ჰორიზონტალურ მიმართულებას. ამ შემთხვევაში, სარკის დახრილობის კუთხე იქნება $\angle MND$, რომელიც ასევე ტოლია $\angle DOC$ - სი, ეს კუთხე შეგვიძლია გამოვსახოთ, როგორც $180^\circ - \alpha - \angle AOM$ არეკვლის კანონიდან გამომდინარე

$\angle DOC = 90^\circ - \alpha / 2 = 64^\circ$. შეგვიძლია

დახრილობის კუთხე. მართლაც, მეორე შემთხვევაში სხივი საჰორიზონტალურ მიმართულებას $\alpha = \angle AOK$ და საძიებელი $\angle MND = \angle AOM$ გამოვსახოთ შემდეგნაირად: $\angle AOM = \alpha - \angle MOK$ (2), და $\angle AOC = \angle AOC = 90^\circ - \alpha - \angle MOK$. ამ თანასაბუთიდან $\angle MOK = 180^\circ - \alpha + \angle MOK - 2(90^\circ - \alpha + \dots)$

ამოცანა 101

n გარდატეხის მაჩვენებლის დაცემული სინათლის სხივი გარდატეხდება. რა სიდიდის და სხივი გარდატეხილის მართობუ

ამოხსნა

გარდატეხის კანონის თანახმად გარდატეხის კუთხე. ჩვენს შემთხვევაში საიდანაც $\beta = 90^\circ - \alpha$. შევიტანოთ ამოცანაში. მივიღებთ: $\sin \beta = \dots$

ამოცანა 102

შუაში ნაწილობრივ გადატეხადამკვირვებელს, რომელიც ჯობს ჯობი სწორი ეჩვენება. რას კუთხე შეიძენს სხივი ჰორიზონტალური α კუთხეს ადგენს

ამოხსნა

დამკვირვებელს ჯობი სწორი მიმართულება დაემთხვევა ჯობი სხივის მიმართულებას (იხ. სურათი). კანონის თანახმად: $\sin \gamma / \sin \delta = n_2 / n_1$. მივიღებთ: $\sin(90^\circ - \alpha) / \sin \delta = \dots$ გადატეხის კუთხისთვის მივიღებთ

ბერმანულმა ენამ გაბპაპროტიანა

ამერიკელმა მოხალისე მასწავლებელმა **ჯონათან ჰაკეტმა** სამადლობელი სიტყვა ასეთი შესავლით დაიწყო: „ჩვენ გერმანულმა ენამ გავაყვართიანა“. ჯონათანი, 2012 წლის მარტიდან, TLG პროექტით, გეგუთის №1 საჯარო სკოლაში (დირექტორი – **მაია მამისიშვილი**) ადგილობრივ მასწავლებლებთან – **ხათუნა მინდიაშვილთან** და **ნათია კილაძესთან** ერთად, გერმანულს ასწავლის. 26 წლის ახალგაზრდა ამერიკელ მასწავლებელს უკვე ყველა სცნობს და პატივს სცემს. მან მართლაც საოცარი ინტეგრაცია მოახდინა არა მარტო სკოლაში, არამედ მთელ სოფელში. ამის ნათელი დადასტურებაა მის მიერ სპეციალურად დაზღვეული მაისური, ქართული წარწერით: „მე მიყვარს გეგუთი“. „დეკემბერში ჯონათან ჰაკეტით პროექტს ასრულებს და მშობლიურ ამერიკაში მიემგზავრება. ძალზე ძნელი იქნება ყველასთვის მასთან განშორება“ – სევდანარევი ღმილით ამბობს სკოლის ხელმძღვანელი, ქალბატონი **მაია**.

ჯონათან ჰაკეტს, გეგუთელ კოლეგებთან ერთად, სასწავლო წლის დასაწყისში, კურსების საჯარო სკოლასაც (დირექტორი – **თამარ ზარნაძე**) ეწვია. ჩვენი სკოლის გერმანული ენის მასწავლებელი **ნატო აბესაძე** და გეგუთის საჯარო სკოლის გერმანული ენის მასწავლებლები – **ხათუნა მინდიაშვილი** და **ნათია კილაძე**, წლების წინ, თბილისის გოეთეს ინსტიტუტის მიერ ჩატარებულ სემინარებსა და კონფერენციებში მონაწილეობისას დამეგობრდნენ. მას შემდეგ, თავიანთ მოსწავლეებთან ერთად, მონაწილეობენ სხვადასხვა პროექტებსა და ღონისძიებებში. გეგუთელმა მასწავლებლებმა ამერიკელ კოლეგასთან შექმნილი გამოცდილება გაუზიარეს ქალბატონ ნატოს. ამას მოჰყვა ჯონათან ჰაკეტის პირველი ვიზიტი, გეგუთელ კოლეგებთან ერთად, კურსების საჯარო სკოლაში. მან კურსების სკოლის მოსწავლეებსა და მასწავლებლებს 2-საათიანი სლაიდ-შოუ წარუდგინა, გერმანულ ენაზე კომენტარებით. შთაბეჭდილებად ისაუბრა, როგორ ჩავიდა გერმანიაში, როგორც გაცვლითი პროგრამის მონაწილე მოსწავლე და შემდეგ სტუდენტურ წლებზე, ბოლოს – პრაქტიკა კავკასიის ჯორჯიის ერთ დიდ, ლამაზ და სტუმართმოყვარე სოფლის – გეგუთის სკოლაში. პრეზენტაციის შედეგ დაიბადა იდეა, გამართულიყო ამ ორი სკოლის ერთობლივი ინტერნაციონალური საღამო: „Quiz: EEntdecke

Deutschland“. დაიწყო მოსამზადებელი სამუშაო, მასწავლებელთა ხშირი შეხვედრები პროექტის შემუშავებასა და დახვეწისათვის. ბუნებრივია, საქმის კურსში იყო ბატონი **კაიეტან ბაუმანი** (გერმანული ენის სწავლების ექსპერტი და გოეთეს ინსტიტუტის წარმომადგენელი ამიერკავკასიაში, ქუთაისის ბიურო), რომელმაც რამდენიმე რჩევა მისცა ქართველ და ამერიკელ კოლეგებს.

და აი, ნოემბრის მიწურულს, გეგუთის №1 საჯარო სკოლა, ამჯერად მოსწავლეებით, მასწავლებლებით და სკოლის ხელმძღვანელებით, კვლავ ეწვია კურსების საჯარო სკოლას. ამ დღეს ჩვეს სკოლაში სიხარული და გამოცოცხლება იგრძნობოდა. ტრადიციულად, მეზობელი სკოლების მოსწავლეები და მასწავლებლებიც მოვიდნენ: გელათის საჯარო სკოლა (დირექტორი – **გიორგი ავალიანი**), ორპირის საჯარო სკოლა (დირექტორი – **ნინო ბოლათაშვილი**). ამ შეხვედრას კიდევ ერთი მიზეზი ჰქონდა: ნატო აბესაძე თავისი პედაგოგიური მოღვაწეობის 25 წლისთავს აღნიშნავდა. „ამაზე უკეთესს რას გვაქვითები ან ასე ლამაზად სხვანაირად როგორ ვიზიტირებ?“ – ბედნიერი სახით ამბობდა ქალბატონი ნატო.

ღონისძიება ვეროკავშირის, გერმანიის, ამერიკის შეერთებული შტატების, საქართველოს ეროვნული ჰიმნებით დაიწყო. შეიქმნა სათანადო უიური: **კაიეტან ბაუმანი** (თბილისის გოეთეს ინსტიტუტი), **თეონა ნიუარაძე** (ქუთაისის აკაკი წერეთლის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტის გერმანისტიკის კათედრის ლექტორი), **ნათია ჯანაფაძე** (ქუთაისის ქართულ-ამერიკული კერძო სკოლა „პროგრესი“), **ნანა ნიქაბაძე** (ქუთაისის კერძო სკოლის პედაგოგი). შემდეგ სცენა დაიკავა 12-მა მონაწილემ მოსწავლემ: 6 – გეგუთის სკოლიდან, 6 – კურსების სკოლიდან. ბუნებრივია, წამყვანის ფუნქცია ამერიკელ მოხალისე მასწავლებელ ჯონათან ჰაკეტს ხვდა წილად. თანამედროვე ტექნოლოგიური საშუალებების გამოყენებით მან ბრწყინვალედ გაართვა თავი დაკისრებულ როლს. აუხსნა ყველა მონაწილეს ვიქტორინის წესები, რომელიც 3 რაუნდისაგან შედგებოდა და მოიცავდა შეკითხვებს არა მარტო გერმანიის, არამედ გერმანულენოვანი ქვეყნების კულტურას, ისტორიას, სპორტს, ეკონომიკას, თანამედროვე ეპოქას. შესვენებისას მაყურებლის წინაშე კულტურული პროგრამით წარდგნენ

ორივე სკოლის მოსწავლეები. გაიმართა გერმანულ პოეტთა ლექსების პრეზენტაცია ქართული თარგმანებით, ქართულად აუღერდა ჰაინრიხ ჰაინეს ლექსზე შექმნილი სიმღერა „ტურფა, ტურფა“, განუმეორებელი დები იმხნელების შესრულებით. გერმანულენოვანი სასწავლო და პოპულარული სიმღერების წარმოდგენის შემდეგ, გეგუთელმა მოსწავლეებმა და მასწავლებლებმა გერმანულ ენაზე შეასრულეს „სულიკო“, რასაც მთელი დარბაზი აჰყვა (მუსიკალური თანხლება – **ეკა გიგიაძე**).

კომპეტენციურმა უიურმა გამოაცხადა გამარჯვებულები: I ადგილი დაიკავა **მარიამ ლომთაძემ** (XII კლასი, კურსების საჯარო სკოლა), II ადგილი – **გორა სვანიძემ** (XII კლასი, კურსების საჯარო სკოლა), III ადგილი – **ქრისტიანე სანბლიძემ** (X კლასი, გეგუთის საჯარო სკოლა). დამსწრე საზოგადოებას ვიდეონიტერვიუთი (ავტორი – **ნატო აბესაძე**) მიესალმა თბილისის გოეთეს ინსტიტუტის თანამშრომელი **ეკა კილაძე**. აღსანიშნავია, რომ ქალბატონი ეკა გეგუთის სკოლის კურსდამთავრებულია, გერმანიის უძველესი ჰაიდელბერგის უნივერსიტეტის დამთავრების შემდეგ თბილისის გოეთეს ინსტიტუტში მუშაობს. გოეთეს ინსტიტუტის სახელით, მან ვიქტორინის მონაწილეებს შესანიშნავი საჩუქრები გამოუგზავნა. კაიეტან ბაუმანმა საპროზო ადგილების მფლობელებს სპეციალური დიპლომები გადასცა, ხოლო დანარჩენ მონაწილეებს – საპატიო მოწმობები, რომლებსაც ამშვენებდა წარწერა – „GOETHE-INSTITUT-GEORGIEN“. სუვენირები და საინტერესო ბუკლეტები გადაეცა თბილისის გერმანული მოსწავლეებსაც. ბატონმა ბაუმანმა განსაკუთრებული მადლობა გადაუხადა ჯონათან ჰაკეტს, გეგუთისა და კურსების საჯარო სკოლების გერმანული ენის პედაგოგებს. სამადლობელი სიტყვით გამოვიდნენ გეგუთის და კურსების საჯარო სკოლების დირექტორები. ორივე სკოლის სურვილია, თანამშრომლობა მომავალშიც გაგრძელდეს. ბუნებრივია, ეს ზრდის მოსწავლეთა მოტივაციას, კრეატიულობას, პასუხისმგებლობის გრძნობას, უნერგავს მომავლის იმედს. ამ დღეს ნათლად გამოიკვეთა, რომ განათლების მიღება ყველაზე კარგი ინვესტიციაა. უცხო ენის შესწავლის გარეშე კი, ნამდვილად უფოდლებელია ეროპულ სივრცეში ინტეგრაცია.

ქმაყოფილებას ვერ ფარავდნენ დიდი გოეთეს ენის მასწავლებლები – ამერიკელი ჯონათან ჰაკეტი, ხათუნა

მინდიაშვილი, ნათია აბესაძე.

ქალბატონ ნატო დეე ერთი მიზეზი ჰქონდა გერმანიაში, ბრანის ქ. ერკენის „K...“ ე.წ. „სელვანთა კლ...“ რომლობს და ქართულების ნამუშევრებს მან I და II საპრო... თბილისელმა მოსწავ... რა. „წელს უფრო... ვართ“ – აღფრთო... ლავს ქალბატონი ნ... ლოვნებაში, 19-26... რივ ჯგუფში, I ადგი... ფულადი ჯილდო ქ... ვარმა სალომე ბერ... ადგილი და 100 ე... სტუდენტ ნინო კობ... წლის თამარ აბესა... ფუნამ „Willkommen...“ მობრძანდით საქარ... რიზო ადგილი და 2... ზურა. ასევე მონაწი...

იურისტის კონსულტაცია

რა რეკომენდაციებს აძლევს საქართველოს პედაგოგთა და მცენიერთა თანხმარული პროფკავშირი საქართველოს განათლებისა და მცენიერების სამინისტროს მასწავლებლებთან უფლებების უპატივსა და დაცვის მიზნით?

1.3 №959 ბრძანებაში მიზანშეწონილია შეტანილ იქნეს ცვლილება და აღდგეს მე-10 მუხლის მე-2; მე-5; მე-6; მე-7 და მე-8 პუნქტები, რომლებიც ითვალისწინებდნენ მასწავლებელთან შრომითი ურთიერთობის შეწყვეტამდე, საკითხის განხილვას ობიექტური და სამართლიანი პროცედურის შესაბამისად.

დასაბუთება:

2010 წლის 4 ოქტომბრამდე №959 ბრძანების მე-10 მუხლი ითვალისწინებდა საჯარო სკოლის დირექტორის ვალდებულებას მასწავლებელთან შრომითი ხელშეკრულების მოშლამდე, საკითხის ირგვლივ გამოეკვლია ყველა გარემოება და მხოლოდ ამავე ბრძანებით განერილი პროცედურის დაცვით მიეღო გადაწყვეტილება შრომითი ხელშეკრულების მოშლის თაობაზე. სკოლის დირექტორი მასწავლებელთან შრომითი ხელშეკრულების მოშლამდე ვალდებული იყო განეხორციელებინა შემდეგი ქმედებები: მასწავლებლისათვის უნდა გაეცნო წერილობითი მოტივირებული პრეტენზია, სადაც მითითებული უნდა ყოფილიყო მასწავლებლის მუშაობაში არსებული ხარვეზი და სკოლის დირექტორის პრეტენზია, მასწავლებელს უნდა მისცემოდა შესაძლებლობა გამოეთქვა თავისი წერილობითი მოსაზრება/დასაბუთება სკოლის დირექტორის მიერ წარდგენილ პრეტენზიასთან დაკავშირებით, შეხვედროდა და გასაუბრებოდა მასწავლებელს მის მიმართ არსებულ პრეტენზიასთან დაკავშირებით. შეხვედრაზე უნდა დაგეგმილიყო მასწავლებლის მიმართ არსებული პრეტენზიისა და ხარვეზის გამოსწორების გზები და გან-

საზღვრულიყო დამატებითი გონივრული ვადა ხარვეზის გამოსწორებლად. შეხვედრის თაობაზე უნდა შემდგარიყო შეხვედრის ოქმი, რომელსაც ხელს მოაწერდა ოქმის შემდგენი, სკოლის დირექტორი და მასწავლებელი. მასწავლებელთან შრომითი ურთიერთობის შეწყვეტა გამოყენებულ უნდა ყოფილიყო, როგორც უკიდურესი ღონისძიება და არა დადგენილი პრაქტიკა.

„ზოგადი განათლების შესახებ“ საქართველოს კანონის 26-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ჭ“ ქვეპუნქტის თანახმად, საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო „პროფესიული კავშირების მონაწილეობით ადგენს საჯარო სკოლების მასწავლებელთა შრომის ანაზღაურების მინიმალურ ოდენობასა და პირობებს, ამტკიცებს სკოლების მიერ მასწავლებელთან დადებული შრომითი ხელშეკრულებების სავალდებულო პირობებს“.

პედაგოგთან შრომითი ხელშეკრულების მოშლამდე, დირექტორის მიერ სამართლიანი პროცედურის გამოყენება და საკითხის ირგვლივ ყველა გარემოების გამოკვლევა წარმოადგენდა №959 ბრძანებით გათვალისწინებული შრომითი ხელშეკრულების პირობას.

2010 წლის 4 ოქტომბერს (ბრძანება №101/6), საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრმა „ზოგადი განათლების შესახებ“ საქართველოს კანონის 26-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ჭ“ ქვეპუნქტის იგნორირებით, პედაგოგთა პროფკავშირთან შეთანხმებულად, ერთპიროვნულად გააუქმა №959 ბრძანების მე-10 მუხლის მე-2; მე-5; მე-6; მე-7 და მე-8 პუნქტები.

ბრძანებაში შეტანილი უკანონო ცვლილების შედეგად, კიდევ უფრო გახშირდა სკოლის დირექტორების მიერ პედაგოგთა თვითნებური და დაუსაბუთებელი გათავისუფლებები. ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, მასწავლებელთა უფრო მეტი დაცვლობის თვალსაზრისით, მიზანშეწონილია აღდგეს №959 ბრძანების გაუქმებული პუნქტები.

1.4 №959 ბრძანების მე-7 მუხლის მე-2 ნაწილის არსებული

ვახტანგ კოტეტიშვილის ნახევარი საუკუნე

მაკა ყიფიანი

საქართველოს ფოლკლორის ცენტრმა ქართველი მეცნიერისა და ფოლკლორისტიკის **ვახტანგ კოტეტიშვილის** 120 წლისთავისადმი მიძღვნილ საიუბილეო კვირეულს უმასპინძლა. კვირეულის ფარგლებში სხვადასხვა ღონისძიება გაიმართა. ფოლკლორის ცენტრში გაიხსნა გამოფენა, სახელწოდებით – „ვახტანგ კოტეტიშვილის ნაკვალევზე“. ფოლკლორისტიკაში **ეთერ თათარაიძე** და **ამირან არაბულაშვილი**, ლიტერატურის მუზეუმის არქივის შესწავლისას, ვახტანგ კოტეტიშვილის ამ დრომდე უცნობი ფოტოები აღმოაჩინეს. აღსანიშნავია, რომ ფოტოები, ქართველი საზღვრო პოეტის **მაყვალა მრევლიშვილის** გადაღებულია, რომელიც ექსპედიციაში თან ახლდა ვახტანგ კოტეტიშვილს. უნიკალურ ფოტო და დოკუმენტურ მასალას მკვლევარები 5 თვის განმავლობაში, სხვადასხვა არქივებში აგროვებდნენ. ექსპონატებს შორის არის პირად კოლექციებში დაცული ხელნაწერები. მასალა, რომელიც ქართველმა მკვლევარებმა შეკრიბეს, ვახტანგ კოტეტიშვილის ცხოვრებისა და ტრაგიკული აღსასრულის ახალ დეტალებს ხდის ფარდას.

120 წლისთავისადმი მიძღვნილი საიუბილეო დღეები კოტეტიშვილის სახელობის დრამატულ თეატრში გამართული ხალხური პოეზიის საღამოთი – „ლექსო არ დაიკარგები“ დასრულდა, მასში ქართველი მელექსეები და ფოლკლორული ანსამბლები მონაწილეობდნენ. საღამოზე წარმოდგენილი იყო ვახტანგ კოტეტიშვილის მიერ შეგროვებული, დღემდე გამოუქვეყნებელი ხალხური პოეზიის ნიმუშები.

ქართველი ლიტერატურათმცოდნე, კრიტიკოსი, ქართული ფოლკლორისტიკის ერთ-ერთი ფუძემდებელი, მოქანდაკე, ხელოვნებათმცოდნე ვახტანგ კოტეტიშვილი 1892-1937 წლებში მოღვაწეობდა. მან პირველმა ჩაუყარა საფუძველი საქართველოში მეცნიერულ-ფოლკლორულ ექსპედიციას. 1934 წელს გამოსცა ქართული „ხალხური პოეზიის“ პირველი ტომი. 1937 წელს ემსხვერპლა სტალინურ რეპრესიებს, დასაფლავების ადგილი უცნობია.

ფოლკლორის ცენტრში გამართულ გამოფენაზე წარმოდგენილი იყო: საქართველოს სახელმწიფო და ლიტერატურის მუზეუმებში, თბილისის სახელმწიფო უნივერსი-

ტეტისა და ლიტერატურის არქივებში, კერძო კოლექციებში, მემკვიდრეებისა და ახლო ნათესავების პირად საკუთრებაში დაცული ხელნაწერები, ლადო კოტეტიშვილის ნერილები ოჯახისადმი; შვილების, შვილიშვილების, და-ძმებისა და ნათესავების ოჯახებში გადარჩენილი მემორიალური ნივთები; ვახტანგ და ლადო კოტეტიშვილების მიერ შექმნილი ქანდაკებები და ბარელიეფები, აგრეთვე, 1934-1936 წლებში მესხეთ-ჯავახეთში, ატენის, თეძის, ალგეთის ხეობებში, თბილისის შემოგარენსა (კუმიისი, ნავკისი, ტაბახმელა, კოჯორი, წყნეთი, ვაზიანი, სოფელი დილომი) და შიდა ქართლში (მცხეთა, კასპი, ძეგვი, კარაღეთი, ბარაღეთი, კავთისხევი) ჩატარებული ექსპედიციების დღემდე უცნობი ფოტომასალა. აღსანიშნავია, რომ ვახტანგ კოტეტიშვილის ექსპედიციების ამსახველი და კერძო კოლექციებში დაცული ფოტოსურათები პირველად გამოიფინა. დამთავალიერებელს საშუალება ჰქონდა, ასევე პირველად, ეხილა შინაგან საქმეთა სამინისტროს (მაშინდელი ჩეკა) არქივებიდან ამოღებული დოკუმენტური მასალების ასლები, ვახტანგ კოტეტიშვილის დაპატიმრების ოქმი: „განწყობილია ანტისაბჭოურად, პესიმისტურად, თითქმის ვერ ხედავს საბჭოთა სინამდვილის პერსპექტივას. ექსპედიციებში ცოტას მუშაობს, სამაგიეროდ, საჯარო გამოსვლებს აწყობს, უკმაყოფილებას გამოთქვამს იმის გამო, რომ შოთა რუსთაველის სახელობის ინსტიტუტის ფოლკლორის ხელმძღვანელად 1936 წელს ახალგაზრდა სპეციალისტი ჩიქოვანი დანიშნეს, რომლის ხელმძღვანელობით მუშაობა კოტეტიშვილის არ სურდა, თუმცა კოტეტიშვილმა იცის მარქსიზმ-ლენინიზმი და სწორედ ესმის პარტიის პოლიტიკა, თავის ნაწარმოებებში სოციალიზმის გამარჯვება არ სჯერა. დაიწყეთ ყველას აქტიური დამუშავება, კოტეტიშვილი და-პატიმრებულ უნდა იქნეს“ (ქობულაშვილი). – სწორედ ეს და სხვა მიზეზები გამხდარა კოტეტიშვილის დაკავების, 1938 წლის 12 იანვარს კი – დახვრეტის მიზეზი.

გამოფენაზე წარმოდგენილი იყო ფოლკლორისტიკის – ეთერ თათარაიძისა და ამირან არაბულაშვილის მიერ ჩატარებული ექსპედიციის – „ვახტანგ კოტეტიშვილის ნაკვალევზე“ მოძიებული და გადაღებული დიდალი ფოტომასალა: ვახტანგ კოტეტიშვილის მამისეული

სახლი, კავთისხეველი ბერდედა, სოფლის უხუცესები, სკოლის შენობა დიდ თონეთში, სადაც თავის დროზე ვაჟა-ფშაველა ასწავლიდა და მრავალი სხვ.

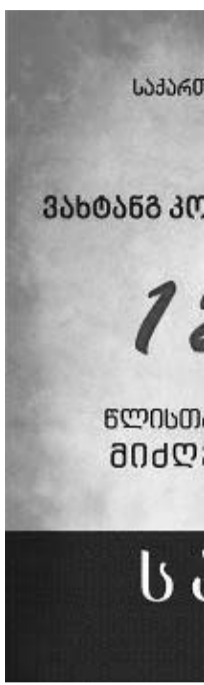
„ჩვენ ქართველები ამყოლი ხალხი ვართ, ვნახავთ რაიმე ახალს თუ არა, გათავდა, იმას ისე მივითვისებთ, თითქოს მამა-პაპათაგან ნაანდერძევს დიდი რამ სამამულიშვილოს ვასრულებდეთ. კარგია იგი თუ უვარგისი იმას სრულიად არ დავსდევთ“ – ვახტანგ კოტეტიშვილი.

ეთერ თათარაიძე: „დავგვეგმეთ პროექტი „ვახტანგ კოტეტიშვილის კვლადაკვალ“. დიდი მადლობა გიორგი უშიკიშვილს, რომლის ხელშეწყობითა და მხარში დგომით ამ პროექტის განხორციელებისა და საკმაოდ რთული და ხანგრძლივი ექსპედიციის ბოლომდე მიყვანის საშუალება მოგვეცა.

ქართველმა ფოლკლორისტიკამ კარგად იცია, თუ როგორ განახორციელა ვახტანგ კოტეტიშვილმა პირველი ფოლკლორისტიკული ექსპედიცია. თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სტუდენტებთან ერთად გაემგზავრა მესხეთ-ჯავახეთში. ამ ექსპედიციიდან დიდძალი მასალა ჩამოიტანეს. თეძისა და ალგეთის ხეობიდან ჩამოტანილი მასალა ჩვენი ზეპირსიტყვიერების ოქროს ფონდს განეკუთვნება. ამ ექსპედიციების შემდეგ ბატონმა ვახტანგმა, 1934 წელს გამოსცა „ხალხური პოეზიის“ კრებული. მას შემდეგ 82 წელი გავიდა... გადაწყვეტით, გვემოგზაურა ამ ექსპედიციის კვლადაკვალ. გაგვევლო ის გზა და მოგვენახულებინა ყველა ის ადგილი, სოფელი, სადაც თავის დროზე ვახტანგ კოტეტიშვილი სტუდენტებთან ერთად იმყოფებოდა. ჩვენ უნდა გვეპოვნა იმ ადამიანების შთამომავლები, რომლებიც ვახტანგს ექსპედიციაში ხვდებოდნენ.

მოგზაურობა დაიწყო თბილისის შემოგარენიდან, სოფელ დილომიდან. ვახტანგ კოტეტიშვილი დილოურებში წერს, რომ „ყველაზე ნაყოფიერი სოფელი დილომი აღმოჩნდა“. ორი თვის განმავლობაში ვმოგზაურობდით მესხეთ-ჯავახეთში, ალგეთის, თეძისა და ატენის ხეობებში. დიდი მეცნიერის განვილი გზას კვლადაკვალ მივყვებოდით. მოვიართო ათობით სოფელი, ვეძებდით ვახტანგის ნაკვალევს, შთამომავლობის მესხიერებაში დატოვებულ კვალს.

ახალციხის გვერდით, სოფელ ივლიტაში ვნახეთ 87 წლის მოხუცი, ერთადერთი ცოცხალი მოწმე, რო-

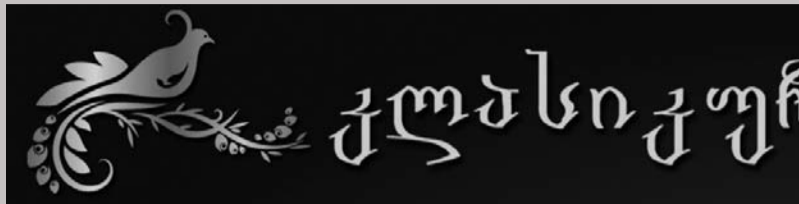
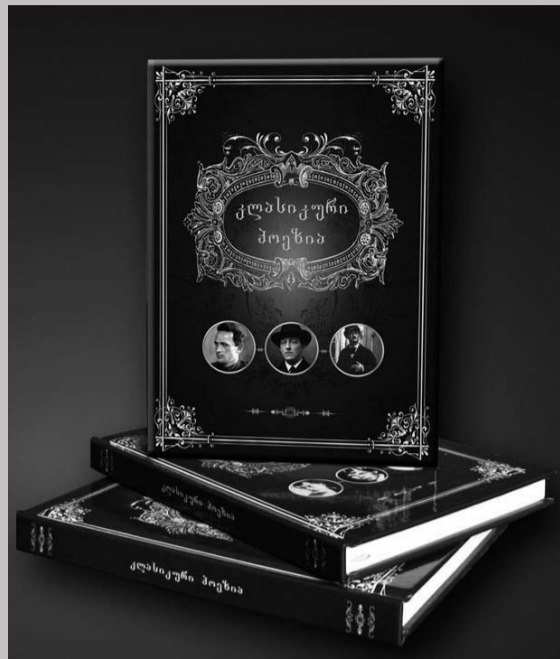

მელიც 6 წლის იყო ოჯახში ვახტანგ კოტეტიშვილი იცოლოა ამის შესახებ. „მახსოვს, დედ-მამა გორც წმინდანს, ისე იმისთვის, რომ კოტეტიშვილს ჩვენთვის ნახა, ალბათ, უფადაა, რადგან იმ პერიოდს ვითარებაში, ძალიან იყო ამ ადგილებში მხოლოდ პოეზიის ეძებდა. სამწუხაროა, თან ერთად მთელი განადგურდა. თუმცა დე მოღწეულია, ზეპირსიტყვიერების ნამდვილი ოქროს სოფლებში, სადა ხალხი კეთილგანზრდილია. მესხეთ-ჯავახეთში ახალგაზრდებს ეძებდა ექსპედიციის მარება გაგვიჩინეს.

ჩვენი ერთ-ერთი ნი იყო, გაგვევლო, მესხიერებაში შემოვიღებოდა მომედროვე მოსახლეობა ვახტანგ კოტეტიშვილს. აღმოჩნდა, რომ დიდი ფოლკლორისტიკოსი ისე და ისე მისი „ხალხური პოეზიის“ ცა, მათ მესხიერებამუშეების ცოდნის მქონე საიუბილეო დღეებში მოფენით, ჩვენმა დიდი იმ უზღავანე ლიც ექსპედიციიდან აღსანიშნავია, რომ თონეთში აღმოვაჩინა დაბადების დედაბები ქვებით ნაშენი უძველესი მელიც ადგილობრივი წლის მოხუცმა გვანადირაძეები ცხოვრობდა მისვლით ძალიან გვიან დილოურებიდან დამომდინარე, ვიცოთონეთიდან ვახტანგ ილია – მოძღვრად, სვეტიცხოველში გადანი სვეტიცხოვლის ეკლესიაში. ექსპედიციის პოვეთ ვალაგნის კეთილი კარი და ფანჯარა იმ სახლის, სადაც ვახტანგ კოტეტიშვილის ოჯახი ცხოვრობდა, ლოვანია ისიც, რომ მუზეუმის ფოტოფონი ვახტანგის ექსპედიციის სახველი 20-მდე ფოტოლებიც გადაღებულია ბავშვო პოეტის მაყვალაშვილის მიერ. ის ვახტანგ იყო და ფოტოგრაფი ექსპედიციებში. ჩვენ სხვა ფოტოების პარალელები ვ-

სიასლე!

სამი
ტომის
ფასი
21 ლარი

თემატური პლაკატი დაწყებითი კლასებისთვის

ფორმატი A2 (42X59.4 სმ)

1. ქართული ანბანი
2. წელიწადის დროები: შემოდგომა-ზამთარი
3. წელიწადის დროები: გაზაფხული-ზაფხული
4. ფერები
5. ფორმები
6. გარეული ცხოველები
7. გარეული ფრინველები
8. პროფესიები
9. რიცხვები
10. სილ-პოსტნული
11. შინაური ცხოველები
12. ტანსაცმელი
13. ჰიგიენის ნივთები
14. საოჯახო ნივთები
15. ტრანსპორტი
16. წყლის ბინადრები
17. ინგლისური ანბანი
18. რუსული ანბანი
19. ჩემი საძარტველო

ერთი
ცალის
ფასი
2.5 ლარი

თემატური მატალიკური

ფორმატი A2

1. რელიგიის წარმოშობა
2. გარეული ფრინველები საძარტველო
3. გარეული ცხოველები საძარტველო
4. მწერები
5. ქართული ხალხური საკრავები
6. ძველმეცნიერები საძარტველო
7. საძარტველო მცენარეები
8. ადამიანის აგებულება
9. რეპტილიები და დინოზავრები
10. ნიდაგი - სიტყვების წყარო
11. ქველი რეზი
12. მსოფლიოს დროები
13. ზღვის დინამიკა
14. ძირითადი ელემენტების პერიოდული სისტემა
15. სამზარეულო წარმოშობა
16. ქართული მემორიის შეიარაღება
17. მსოფლიოს შვიდი საოცრება

ქართული ლიტერატურის კაბინეტი მწერალთა პორტრეტები (34X47)

1. მიხეილ ჯავახიშვილი	10. იოსებ ბრიჯაშვილი	19. აკაკი წერეთელი
2. გიორგი ლეონიძე	11. პოლიკარპე კაკაბაძე	20. რუსთაველი
3. ირაკლი აბაშიძე	12. გურამ რჩეულიშვილი	21. თეიმურაზ I
4. ნოდარ დუმბაძე	13. იაკობ ხუცესი	22. ვახტანგ VI
5. მირზა გელაშანი	14. იონაე სპანისძე	23. გიორგი მერჩული
6. აკაკი ბაძრაძე	15. დავით გურამიშვილი	24. ბრიგულ ორბელიანი
7. ვასილ ბარნოვი	16. პესიკი	25. დავით აღმაშენებელი
8. პაოლო იაშვილი	17. რევაზ ინანიშვილი	26. გურამ ასათიანი
9. სულხან-საბა ორბელიანი	18. ალექსანდრე ჭავჭავაძე	

რეპროდუქციები ხელოვნების კაბინეტი

1. ცისფერი ბალერინები - დეგა	7. დელფინები სიზილა - მიძელანჯელო
2. ჰორაციუსის ფიცი - შაკ-ლუი დავიდი	8. მხატვრის ბაღი - კლოდ მონე
3. მწყვდობი თევზების ცეცხლი - დოვინიკო გირლანდაიო	9. უკლები შვილის დაბრუნება - რემბრანდტი
4. ადელ გლონ-გაუერის პორტრეტი - გუსტავ კლიმტი	10. საბანელი - რენუარი
5. ავტოპორტრეტი - რემბრანდტი ჰარმენ ვან რეინი	11. საპირაო ბასილირება, ბრან-შატის კუნძული
6. მინიწები - ველასკესი	

მიმდინარეობს ხელმოწერა. **შემოგვ**

„ასოფლიო ლიტერა“

- ვიქტორ ჰიუგო - პარ
- ემილ ზოლა - ძალთა
- ალექსანდრე დიუმა
- ფიოდორ დოსტოევის
- ჰენრი რაიდიერ ჰაბა
- სტივენალი - წითელი
- ლევ ტოლსტოი - კავ
- ჯონათან სვიფტი - მ
- ერის მარია რამბაკ
- შოტერლო დე ლაკლ
- ალექსანდრე პუშკინი
- შტაფან ცვინიგი - მ
- მაინ რიდი - კვარტა
- ვილჰელმ ჰაუფი - ლ
- თეოდორ დრაიზერი
- ნიკოლაი გოგოლი -

- მარბარეტ დიურასი - საყვარელი ჩრდილოეთ ჩინეთიდან **ახალი**
- ალბერ კოენი - დედაჩემი **ახალი**
- ჯონ გოლზუორთი - რჩეული მოთხრობები **ახალი**
- პროსპერ მერიმე - ილელი ვენერა **ახალი**
- უ. სომერსეტ მოემი - ჭრელი საბურველი
- ჯონ ბრინი - გზა ელიტისაკენ
- ჯეკ ლონდონი - დიდი სახლის პატარა დიასახლისი
- გუსტავ ფლობერი - მაღამ ზოვარი
- ონორე დე ბალზაკი - მამა გორიო

გამოცემლობა „ლიოგენსა“ და გაზეთ „ახალი განათლება“

კომენტარული ტექსტი და ანალიტიკური გზამკვლევი თამაზ ვასაძე
~~11 ლარი~~
9 ლარი

„ქართული ენის სასკოლო განმარტებითი ლექსიკონი“
თამარ ბეროზაშვილი
10 ლარი

საყვარელი ენციკლოპედია „სპორტი“
~~10 ლარი~~
4.90 ლარი

მსოფლიო ისტორიის ენციკლოპედია
~~45~~ 35 ლარი

საბავშვო ცხოველთა ენციკლოპედია
~~30~~ 26 ლარი

ხელოვნების ილუსტრირებული ისტორია
რენესანსიდან დღემდე
~~40~~ 30 ლარი

ილია ჭავჭავაძის მრთომეუფა
16 ლარი

„რა არის რა“
50-ტომიანი
ერთი ტომის ფასი
ნაცვლად 11 ლარისა
9 ლარი

- ◆ მსოფლიოს 7 საოცრება
- ◆ ავტომობილი
- ◆ ამინდი
- ◆ დიდი აღმოჩენები
- ◆ ხალხთა დიდი გადასახლება
- ◆ გამომგონებები
- ◆ განძის ძიება
- ◆ გლადიატორები
- ◆ ჩვენი დედაამინა
- ◆ დრო და კალენდარი
- ◆ ძველი ეგვიპტე
- ◆ ევროპა
- ◆ ვიკინგები
- ◆ კოშკები
- ◆ კრიმინალისტიკა
- ◆ მათემატიკა

- ◆ მცენიერებები
- ◆ მსოფლიოს რელიგიები
- ◆ ძველი რომი
- ◆ ძველი საბერძნეთი
- ◆ სამურაი
- ◆ უდაბნო
- ◆ უკველესი ადამიანები
- ◆ ახსნილი და აუხსნელი ფენომენები
- ◆ ფიზიკა
- ◆ ჩამირული ძალაძები
- ◆ ქიმიკა
- ◆ მემკვიდრეები
- ◆ ოლიმპიური თამაზები
- ◆ მთები
- ◆ ჯანსაღი კვება
- ◆ არქიტექტურა

ქართული

- ◆ ვაჟა-ფშაველას
- ◆ ალექსანდრე
- ◆ მიხეილ ჯავახი
- ◆ ლევან გომთ
- ◆ ედიშერ ყიფ
- ◆ კონსტანტინე
- ◆ I, VI, VII
- ◆ რევაზ ინანა
- ◆ ვახტანგ ჭავ
- ◆ გრიგოლ ავა
- ◆ ოტია იოსელი
- ◆ თამაზ ჭილა
- ◆ გოდერძი ჩო

ხელმოწერის თანხა გადმოირისხეთ რეკვიზიტებზე:
მიმღები – შპს „ახალი განათლება“, ს/კ 202058735
ა/ა GE93LB0113314052305000, ს/ს „ლიბერთი ბანკი“, ბ/კ LBRTGE22
შესაქმებელია ინდივიდუალური ხელმოწერები!

მთავარი
რედაქტორი:
მერიკა ჩიქოვანი

მისამართი: 0102 თბილისი, ტაბულაშვილის ქ. №3
ტელ.: 032 295 80 23, 0790 958023, 577 132283.
www.axaliganatleba.ge

E-mail: axaliganatleba@gmail.com Skype: axali.ganatleba

რედაქციის საბანკო რეკვიზიტები: შპს „ახალი განათლება“ ს/კ 202058735
ა/ა GE86BG000000123631000GEL, ს.ს. „საქართველოს ბანკი“ ბ/კ BAGAGE22

რედაქციაში შემოსული ხელნაწერები არ რეცენზირდება და ავტორებს არ უბრუნდება.